

OSALLISUUSMUOTOILU

**Työkaluja ja ideoita osallisuuden
väylien muotoiluun**

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinkeino- ja ympäristökeskus

MIKKELI

Juvenia

Yhdessä osallistuen

Yhdessä osallistuen -hanke

Tekstit: Emmi Tuhkanen, Terhi Venäläinen

Kuvitus: Mainostoimisto Groteski Oy

Kuvat: Pihla Liukkonen/Kontrastia, Terhi Venäläinen

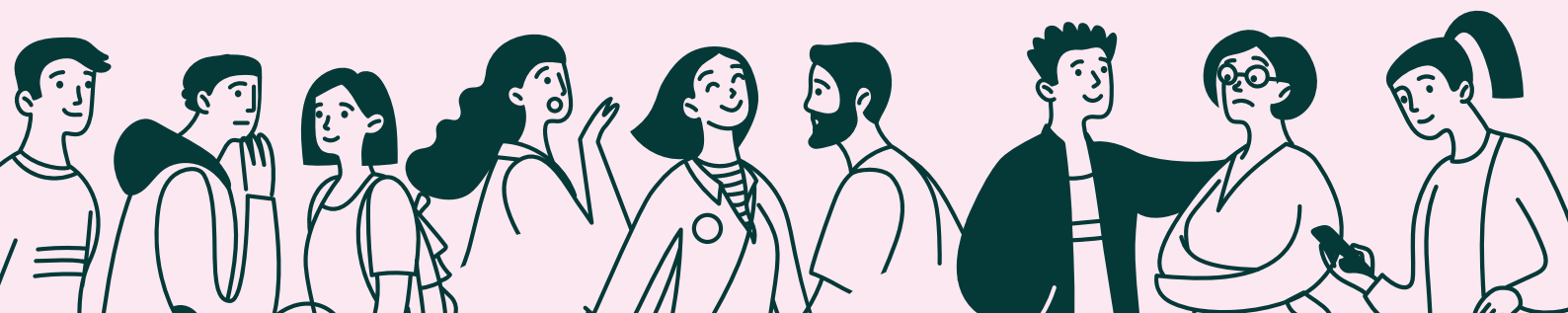
Taitto: Emmi Tuhkanen, Janita Taivalantti, Hanna Valjakka ja Terhi Venäläinen,
Mainostoimisto Groteski Oy

Kannen taustakuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

Mikkeli 2025

Sisällys

1. Mitä on osallisuusmuotoilu?	4
2. Osallisuus ja sen merkitys	5
3. Osallisuus valmisteluprosesseissa	7
4. Osallisuuden suunnittelu ja muotoilu	8
4.1 Aukkaat keskiiön - mistä löytyvät aidot osallistamisen ja dialogin paikat?	8
4.2 Tilalla on merkitystä	10
4.3 Turvallisuus lisää luovuutta ja uskallusta ideoida rohkeasti uusia ratkaisuja	11
4.4 Soveltaminen tiloihin ja tilanteisiin	13
5. Osallistumisen tarjotin - missä kohdata, kutsua ja kuulla?	14
6. Osallistamisen suunnittelu	15
6.1 Viestintä osana osallistamisen prosessia	16
6.2 Ohje osallistamisen suunnitteluun	17
7. Fasilitoijan muistilista - Työskentelyn valmistelu	20
8. Osallisuusmuotoilun menetelmäpankki	21
9. Osallistavat menetelmät työpajoissa ja kehittämissryhmissä	29
10. Esimerkit työpajoista	31
11. Profilikortit	57
12. Kohti osallistavampaa toimintakulttuuria	69
Lähteet	70

1. Mitä on osallisuusmuotoilu?

Osallisuusmuotoilu on malli, jossa palvelumuotoilun menetelmät ja asukaskeskeinen näkökulma tuodaan osaksi osallisuustyötä ja osallisuuden väylien kehittämistä. Kuntalaisilla on kuntalain (410/2015 § 22) perusteella oikeus osallistua kunnan kehittämiseen ja päätöksentekoon. Jotta mahdollisimman moni voisi tuoda esiin näkemyksiään kunnan, oman elinympäristön ja toimintojen kehittämiseen, on tärkeää huomioida asukasryhmien erilaisuus ja erilaiset elämäntilanteet.

Palvelumuotoilu on viime vuosina nostettu monissa kunta-alan julkaisussa yhdeksi kuntien osallistamisen lähestymistavaksi (Kelhå s.a.). Palvelumuotoilun hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä tuo asukkaan keskiöön ja vahvistaa osallisuutta, kun asukkaat pääsevät aidosti vaikuttamaan palveluiden kehittämiseen.

Osallisuusmuotoilu on tässä julkaisussa osallisuuden väylien muotoilua ja muovaamista asukaslähtöiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että osallisuusprosesseja rakennetaan asukaskeskiössä ja ottaen asukkaat mukaan prosessin suunnitteluun. Tavoitteena on muotoilla osallisuustoimintoja niin, että asukkaat kokevat ne ”omikseen” ja haluavat osallistua ja vaikuttaa.

Viestintä ja vuorovaikutus ovat keskeisessä roolissa osallisuuden mahdollistamisessa ja toteuttamisessa. Jos mahdollisuus osallistua yhteiseen tilaisuuteen, valmisteluprosessiin tai kehittämiseen ei ole tavoittanut haluttua kohderyhmää, ollaan jo lähtökohtaisesti epäonnistuttu. Tästä syystä viestinnän suunnittelulla ja toteuttamisella on keskeinen rooli osallisuuden toteutumisessa.

Muotoiluajattelu +
osallisuuden väylien
yhteiskehittäminen =
Osallisuusmuotoilu

“Osallisuus on tunne siitä, että on osa yhteisöä ja voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Se on kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Osallisuus on mukaan ottamista, osallistumista, vaikuttamista ja demokratian toteutumista.”

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

2. Osallisuus ja sen merkitys

Osallisuus on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa omaa elämää ja yhteisöä koskeviin asioihin. Kunnissa tämä tarkoittaa, että asukkailla on tilaa ja väyliä tuoda esiin mielipiteitään, jakaa kokemuksiaan ja osallistua kehittämiseen tavalla, joka tuntuu heille luontevalta ja merkitykselliseltä.

Osallisuus ei ole vain osallistumista, se on myös tunnetta. Tunnetta siitä, että olen osa tätä yhteisöä ja näkemyksilläni on väliä. Kun tämä tunne vahvistuu, kasvaa myös luottamus päätöksentekoon ja halu sitoutua yhteiseen hyvään.

Osallisuuden kokemus lisää hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä. Se myös parantaa päätöksenteon laatua, kun mukaan saadaan enemmän näkökulmia ja tietoa arjen todellisuudesta. Siksi osallisuutta ei voida nähdä vain “pehmeänä arvona”, vaan se on strateginen väline toimivamman, oikeudenmukaisemman ja elinvoimaisemman ympäristön rakentamiseen.

Onnistunut osallisuus rakentuu luottamukselle, avoimuudelle ja aidolle kohtaamiselle. Se vaatii aikaa, rohkeutta kysyä ja kykyä kuunnella.

**Kun asukkaat pääsevät
aidosti vaikuttamaan,
tukee se yhteisön kehitystä
ja kestävää tulevaisuutta.**

Pohdittavaksi...

Miten osallisuus voidaan muuttaa kaavamaisesta velvoitteesta merkitykselliseksi kokemukseksi?

Mitä hyötyjä osallisuuden lisääminen toisi eri sektoreille, eri kokoisille toimijoille tai kunnalliselle päätöksenteolle?

Voiko osallisuus parantaa elinympäristömme laatua?

Hyvän julkisen vuorovaikutuksen periaatteet

- **Lähtee periaatteesta – Kaikilla, joita päätös koskettaa, on oikeus osallistua päätöksentekoprosessiin.**
- **Sisältää lupauksen, että osallistujien näkemys huomioidaan päätöksenteossa. On hyvä muistaa, ettei tämä tarkoita osallisten päätösvaltaa, vaan sitä, että heidän näkemyksensä huomioidaan.**
- **Tukee kestävien päätösten tekemistä huomioimalla ja viestimällä kaikkien osallisten, mukaan lukien päätöksentekijöiden, tarpeet ja intressit. Toisinaan päätöksentekijät ovat huolissaan siitä, viedäänkö heidän valtansa osallistamalla asukkaita. Ei viedä, vaan hyvä prosessi huomioi myös heidän tarpeensa ja usein viime kädessä he tekevät päätökset, elleivät erikseen päättä delegoida valtaa osallisille.**
- **Tukee niiden osallistamista, joihin päätöksenteko vaikuttaa tai jotka ovat siitä kiinnostuneita.**
- **Toteutuu hyvin, kun kysytään myös osallisten toiveita siihen, miten heitä osallistetaan. Eri ihmisille sopivat tavat osallistua ovat hyvin erilaisia: lapset, nuoret, maahanmuuttajat, ikääntyneet tai vammaiset tarvitsevat heille sopivia tapoja osallistua.**
- **Tarjoaa osallisille heidän tarvitsemaansa tietoa ymmärrettävässä ja helposti saatavilla olevassa muodossa. Tieteellinen tutkimus tai satasivuinen raportti eivät ole tietoa kaikille ymmärrettävässä muodossa. Selkokieli, graafit, selitysvideot, kuvat ja tiivistelmät tekevät tiedosta helpommin omaksuttavaa.**
- **Sisältää lupauksen, että osallisille kerrotaan, miten heidän näkemyksensä on huomioitu päätöksenteossa. ”Me kerrottiin mielipiteitä eikä koskaan kuultu, mitä sitten tapahtui.” Siksi hyvässä vuorovaikutuksessa sitoudutaan myös raportoimaan takaisin osallistujille ja perustelemaan, miten ja miksi heidän mielipiteensä otettiin tai ei otettu huomioon.**

3. Osallisuus valmisteluprosesseissa

Valmisteluprosessien avoimuus ja osallistavuus vahvistavat luottamusta ja tuottavat laadukkaampia päätöksiä. Kun asukkaat ja sidosryhmät pääsevät mukaan jo alkuvaiheessa tiedonkeruuseen, tarpeiden määrittelyyn ja näkökulmien tunnistamiseen, syntyy monipuolinen ja todellisuutta paremmin vastaava ymmärrys kehittämiskohteesta.

Osallistuminen ei ole vain kuulemista, vaan aitoa vuoropuhelua, jossa eri toimijoiden tietoa ja kokemuksia hyödynnetään päätöksenteon perustana. Näin päätökset pohjautuvat yhteiseen tietoon, ei oletuksiin tai yhden henkilön näkemyksiin asioista.

Valmisteluun voidaan kytkeä eritasoisia osallistumisen tapoja, kuten kyselyitä, työpajoja, arjen kohtaamisia ja digitaalisia osallistumisen väyliä. Oleellista on, että osallistumisen tavat ja ajankohdat ovat harkittuja ja mahdollistavat aidon vaikuttamisen - ei vain jälkikäteen kommentointia. Jotta prosessiin osallistuneet voivat kokea olleensa aidosti mukana, on muistettava viestiä myös siitä, miten osallistuminen lopputulokseen vaikutti tai perustella miksi mahdollisesti ei vaikuttanut.

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

Osallisuustyö ja osallistaminen vaativat valmistelijalta, työntekijältä ja organisaatiolta rohkeutta ja heittäytymistä. Yhteiskehittämisen keinot nostavat esille epäkohtia ja kehittämistarpeita, mutta toisaalta myös vahvuuksia ja hyvin toimivia malleja.

Pohdittavaksi...

- ☒ Miten osallistujien tieto näkyy lopullisessa päätöksessä?
- ☒ Olemmeko luoneet riittävän matalan kynnyksen osallistua?
- ☒ Olemmeko saaneet oikean kohderyhmän osallistumaan?

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

4. Osallisuuden suunnittelu ja muotoilu

4.1 Asukkaat keskiöön - mistä löytyvät aidot osallistamisen ja dialogin paikat?

Aidot osallistamisen ja dialogin paikat syntyvät siellä, missä ihmiset kokevat itsensä merkitykselliseksi ja tulevat kuulluiksi ja ymmärretyiksi. Osallistuminen ei rajoitu vain virallisiin kokouksiin ja kuulemisiin, vaan voi tapahtua arjen kohtaamisissa, kylätaloilla, kirjastoissa, tapahtumissa tai digitaalisilla alustoilla. Keskeisin on, että tila - fyysinen tai henkinen - tuntuu avoimelta ja turvalliselta.

**Miten saataisiin aikaan hyvä,
tarpeisiin vastaava tulos, johon
kaikki olisivat tyytyväisiä ?!**

**Mitäs jos otetaan vaan
asukkaat mukaan?**

**Mutta kun se on työlästä
ja eivät asukkaat halua
vaikuttaa, sieltä tulee vain
valitusta ja alkaa ahdistaa.**

**Ei sen tarvitse olla työlästä.
Sitä paitsi, yksi hyvin ja
laadukkaasti suunniteltu
prosessi voi korvata
monta väärin suunnattua
tai hutiloidusti tehtyä
osallistamista.**

**Vaatihan se rohkeutta. Kohdata ja kuulla
ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa
haastavienkin asioiden äärellä.**

**Mutta tehdään ja suunnitellaan
yhdessä. Hyödynnetään
turvallisempaa tilaa ja usko pois,
tulee muuten parempi lopputulos
kun ei vaan kahdestaan mietitä.**

4.2 Tilalla on merkitystä

Ympäristöllä on merkittävä rooli osallisuuden toteutumisessa. Tilat, joissa ihmiset voivat kokoontua ja osallistua erilaisiin toimintoihin, edistävät osallisuuden kokemusta. Tiloissa tapahtuva toiminta, kuten ryhmätoiminnot, vaikuttaminen asuinalueeseen ja vapaaehtoistoiminta, vahvistavat osallisuuden tunnetta ja lisäävät yhteisöllisyyttä.

Osallisuuden kokemus vahvistuu, kun ihmiset voivat osallistua toimintaan omien voimavarojensa ja kiinnostustensa mukaan. Ympäristöt, joissa ihmiset tuntevat olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi, osallisuuden kokemus on yleensä vahvempi.

Tilojen saavutettavuus ja esteettömyys ovat tärkeitä tekijöitä, jotka mahdollistavat kaikkien osallistumisen.

Myös tila-asettelulla on merkitystä. Ei ole yhdentekevää onko puhuja tilan etuosassa ja muut passiivisempina osapuolina taustalla. Asettaudutaanko samalle tasolle yhteisen pyöreän pöydän ääreen, jossa jokaisella on näköyhteys toiseen? Tilaa muokkaamalla ja ihmisten asettumisella voidaan edistää tasa-arvoista kohtaamista ja häivyttää valtasuhteita, jotta jokainen voi kokea osallistumisensa olevan merkityksellistä.

**Tutustu lähialueesi
saavutettaviin
kohtaamispaikkoihin:**

kylätalot, kuppilat, retkeilypaikat,
liikuntapaikat, koulut, mopomiinit jne.

Mieti missä tilaisuus järjestetään?
Valtuustosalissa vai torilla? Luokkahuoneessa?
Tai ehkä yhteistä ymmärrystä on helpompi
rakentaa laavulla tulen ääressä makkaraa
paistaen.

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

4.3 Turvallisuus lisää luovuutta ja uskallusta ideoida rohkeasti uusia ratkaisuja

Hymistelykerhot ovat turhia. Erilaiset näkökulmat ja mielipiteet mielletään usein ristiriitojen lähteiksi, mutta ne ovat välttämättömiä aidon kehityksen aikaansaamiseksi. Vaikka näkemykset eroavat, keskustelu voi silti olla asiallista ja rakentavaa. Hyvä vuorovaikutus ja kokemus turvallisuudesta mahdollistavat dialogin, jossa ilmiöitä voidaan tarkastella yhdessä eri näkökulmista ja rakentaa yhteistä ymmärrystä.

Kun heti tilaisuuden alussa annetaan lupa tehdä virheitä ja heittää vähän hullujakin ajatuksia esille, voidaan parhaimmillaan löytää monimutkaisiinkin ongelmiin luovia ratkaisuja.

Turvallisempi tila rakentuu yhteisen sopimuksen ja yhteisten tavoitteiden pohjalta. Kun tilaisuudessa ja tilassa ovat esillä periaatteet, joiden mukaan toimitaan, on epäasiallisen käytöksen ilmetessä siihen helpompi puuttua. Samalla voidaan muistuttaa kaikkia osallistujia yhteisten pelisääntöjen olemassaolosta. Jokaisen tilaisuuden alussa on tärkeää käydä kohta kohdalta läpi ne periaatteet, jotka työskentelyä ohjaavat. Tärkeää on myös tuoda esille se, että jokainen meistä saattaa myös tahattomasti loukata toista. Tällöin voi pyytää anteeksi.

Pohdittavaksi...

- ✓ Miten voin lisätä yhteisen tilan turvallisuutta fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla?
- ✓ Voisimmeko rakentaa pelisäännöt yhdessä tilaisuuden alussa?
- ✓ Onko mukana sellaisia henkilöitä, joiden turvallisuudesta on erityisesti huolehdittava?

Turvallisemman tilan periaatteet

- ✓ **Kunnioita toisen henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa**
- ✓ **Kunnioita itsemääräämisoikeutta. Älä koske toista kysymättä lupaa. Muista, ettet voi tietää toisen rajoja kysymättä niitä. Pyydä tilaa myös itsellesi tarvittaessa.**
- ✓ **Älä pilkkaa, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi. Pitäydy ulkonäön arvostelusta, juoruilusta ja stereotyyppien ylläpitämisestä.**
- ✓ **Älä tee oletuksia ulkonäköön tai toimintaan perustuen. Älä tee oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai toimintakyvystä**
- ✓ **Anna tilaa. Pyri huolehtimaan siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Älä jyrää muiden mielipiteitä ja anna puheenvuoro. Kunnioita myös toisten yksityisyyttä ja käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti.**
- ✓ **Kuuntele ja opi. Ota vastaan uudet aiheet, henkilöt ja näkökulmat ennakkoluulottomasti. Suhtaudu jokaiseen vastaan tulevaan asiaan ja tilanteeseen mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.**
- ✓ **Pyydä anteeksi, jos olet loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita.**

Muotoile näitä ryhmän tai tilan haltijoiden/ kävijöiden kanssa. Yhdessä muotoilu auttaa helpottaa myös sitoutumista.

4.4 Soveltaminen tiloihin ja tilanteisiin

Tiloja ja tilanteita voidaan soveltaa monin tavoin: viemällä tilaisuuksia arjen ympäristöihin, kuten kirjastoihin, toreille tai nuorisotiloihin, tarjoamalla osallistumiskanavia digitaalisesti tai esimerkiksi mahdollistamalla anonyymi osallistuminen. Myös ajankohdan, kielen, ilmapiirin ja ohjauksen sensitiivisyys vaikuttavat siihen, kuinka moni kokee olonsa tervetulleeksi ja osallistumisen vaivattomaksi. Osallisuuden esteitä voidaan purkaa kuuntelemalla ihmisiä, viestimällä ymmärrettävästi ja mahdollistamalla useita tapoja olla mukana. Ennen kaikkea on tärkeää kohdata jokainen omana itsenään.

Pienelläkin soveltamisella voidaan mahdollistaa useamman osallistuminen. Esimerkiksi perinteisen luentosalin sijaan tilaisuus voidaan järjestää vaikka kauppakeskuksessa, jolloin tapahtumasta tehdään avoimempi ja helpommin lähestyttävä ohikulkijoille. Tilaisuuden rinnalle voidaan luoda kysely sähköiselle alustalle (esimerkiksi Padlet), johon voivat osallistua myös satunnaisesti paikalle pysähtyvät. Näin osallistumisen kynnystä voidaan madaltaa ja osallistumisesta tehdä saavutettavampaa.

Rohkeus kokeilla ja tuoda kohtaamisia uusiin paikkoihin on avain saavutettavampaan ja osallistavampaan toimintaan.

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

5. Osallistumisen tarjotin - missä kohdata, kutsua ja kuulla?

JALKAUTUMINEN SINNE, MISSÄ IHMISET JO OVAT:

ARJEN TILAT JA PAIKAT:

- Stellan aula
- Graanin aula
- Kauppojen tuulikaapit ja ilmoitustaulut
- Leikkipuistot
- Lähiöbaarit
- Kioskit
- Tori
- Tapahtumat
- Apteekit
- Liikennemyymälät

HARRASTUKSET JA VAPAA-AIKA:

- Nuorisotilat
- Harrastusseurat
- Kehittäjäryhmät
- Kansalaisopisto ja ryhmät
- Kirjasto
- Uimahallit
- Liikuntapaikat
- Yhdistykset, seurat

LUODAAN UUSIA OSALLISTAMISEN YMPÄRISTÖJÄ - KUTSUTAAN MUKAAN!

TUEN JA OHJAUKSEN TOIMIPAIKAT:

- Omatori
- Työllisyyspalvelut
- Oppilaitokset
- Ohjaamo
- Seurakunnat

KOHTAAMISPAIKAT:

- Romanikahvila Ruke
- Monikulttuurikeskus Mimosa
- Toimintakeskus Vilho
- Virike ry
- Setlementti
- Koppa- lapsiperheiden kohtaamispaikka
- Kulttuuripaja Kajo
- Kylätalot
- Estery ry
- Hacklab Mikkeli

DIGITAALISET ALUSTAT:

- HowSpace
- Teams
- Padlet
- Seppo.io
- Sosiaalinen media
- Discord

LUONNONLÄHEISET JA RENNOT YMPÄRISTÖT:

- Kahvilat ja ravintolat
- Satamat
- Rannat
- Puistot ja torialueet
- Nuotiopaikat ja laavut
- Ulkoilureitit
- Mikkeli puisto

KOKEILEVA JA YHTEISÖLLINEN TILOJEN KÄYTTÖ:

- Kouluympäristöt iltakäytössä
- Kulttuuritalot ja museot iltakäytössä
- Konttityyppiset pop up-tilat
- Tyhjät liiketilat tilapäiskäyttöön
- Työpaja- ja tapahtumapisteet kirjastossa
- Yhteisöravintolat
- Mopomiitti

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

Pohdittavaksi...

Tarjottimen esimerkit löytyvät Mikkelistä.

Mitkä ovat vastaavia toimijoita tai kohtaamispaikkoja sinun alueellasi?

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

6. Osallistamisen suunnittelu

Vaikuttava osallistaminen ei synny useinkaan sattumalta, vaan se on strateginen valinta, joka vaatii tavoitteellista ja huolellisesti rakennettua suunnittelua. Kun osallistaminen on osa valmistelua, päätöksentekoa ja palveluiden kehittämistä, vahvistaa se luottamusta, lisää päätöksen hyväksyttävyyttä ja parantaa lopputuloksen laatua.

Viestintä

Visiointi ja yhteiskehittäminen voivat heikentää osallistujien luottamusta ja tuntua ajanhukalta, jos niiden tuloksia ei käsitellä avoimesti tai jos osallistujille ei selkeästi viestitä, mihin on mahdollista vaikuttaa tai miksi kaikkia ideoita ei voida toteuttaa.

Osallistamisen suunnittelu on samalla resurssien, menetelmien ja ajankäytön suunnittelua. Kysymykset miksi, ketä, missä, milloin ja miten auttavat jäsentämään osallistamisen tarkoituksen ja konkreettiset toimenpiteet. Kun näihin kysymyksiin vastataan jo prosessin alkuvaiheessa, voidaan varmistaa, että osallistuminen on aidosti vaikuttavaa näennäisen kuulemisen sijaan.

Suunnitteluvaiheessa tulisi tunnistaa myös osallistumisen esteitä sekä varmistaa saavutettavuus ja turvallisen osallistumisen edellytykset. Oikein valitut menetelmät, toimivat tilat ja selkeä aikataulu ovat keskeisiä onnistumisen tekijöitä.

Pohdittavaksi...

Mitä näistä vaiheista on jo käytössä?

- ☒ Tervetuloa
- ☒ Miksi olemme täällä
- ☒ Mihin voimme vaikuttaa ja mihin emme voi vaikuttaa
- ☒ Yhteiset pelisäännöt ja tavoitteet tilaisuudelle
- ☒ Toiminta: Dialogi, yhdessä kehittäminen, yhdessä ratkaisujen etsiminen
- ☒ Mihin yhteisen työskentelyn tulos etenee, miten prosessi jatkuu, mistä siitä saa lisätietoa
- ☒ Kiitokset ja palaute tilaisuudesta

6.1 Viestintä osana osallistamisen prosessia

Viestintä ei ole vain tukitoimi osallistamisen rinnalla, vaan osa itse osallistamisen prosessia. Avoin, johdonmukainen ja saavutettava viestintä rakentaa luottamusta ja osallisuuden tunnetta. Se auttaa osallistujia hahmottamaan kokonaisuuden: Miksi heidät kutsutaan mukaan, mitä vaikutusmahdollisuuksia heillä on ja mitä seuraavaksi tapahtuu.

Hyvin suunniteltu viestintä tukee osallistamisprosessin jokaista vaihetta. Se ei ole yksittäinen teko, vaan jatkuvaa vuorovaikutusta, joka mahdollistaa läpinäkyvyyden ja yhteisen ymmärryksen. Viestintä myös vahvistaa osallistumisen merkityksellisyyttä ja että jokaisen panoksella on arvoa. Tämä korostuu etenkin jälkiviestinnässä. Hyvin toteutettu jälkiviestintä varmistaa, että osallistajat saavat tietoa prosessin etenemisestä ja vaikutuksista.

Viestinnän muistilista:

- ☑ Onko tieto helposti saavutettavaa ja selkokielistä?
- ☑ Tunnistammeko eri kohderyhmien tarpeet ja käytämme heille sopivia kanavia?
- ☑ Onko viestintä avointa, oikea-aikaista ja jatkuvaa?
- ☑ Kerrommeko selkeästi osallistumisen tarkoituksen ja vaikutusmahdollisuudet?
- ☑ Huomioimmeko visuaalisuuden, kieliversiot ja esteettömyyden?
- ☑ Olemmeko kertoneet, miten palautetta hyödynnetään ja miten prosessi etenee?
- ☑ Varmistammeko, että osallistajat tuntevat itsensä nähdyiksi ja kuulluiksi?
- ☑ Olemmeko varanneet tilaa vuorovaikutukselle ja dialogille eri vaiheissa?

Viestintäkanavia

- Sosiaalinen media (omat sivut, verkostot, ryhmät)
- Wilma ja Daisy
- Verkkosivut
- Paikallismedia (radio, lehdet, digimedia)
- Muut julkaisut
- Uutiskirjeet
- Sähköposti
- Julisteet/Flyerit

6.2 Ohje osallistamisen suunnitteluun

1. Määritä ensin prosessi tai valmistelu, johon aiotaan osallistaa. Onko se aidosti sellainen johon osallistujat voivat vaikuttaa? Jos ei, ei ole mitään järkeä osallistaa.

2. Ketä tulisi ottaa mukaan? Ketä kehittämistyö koskettaa? Miksi juuri tämä porukka tulisi saada valmisteluun mukaan tuomaan näkemystään ja asiantuntemustaan kehittämiseen? Mitä kautta oikeat kehittäjät löytyvät?

3. Osallistamisen tavan ja aikataulun määrittämisessä kannattaa ihan ensimmäisenä palata kohtaan 2. Tapa ja aikataulu tulee valita kohderyhmä edellä. Kaikille ei sovi sama toimintapa ja kaikkia ei voida tavoittaa yhdellä ainoalla tavalla.

4. Suunnittele viestintä! Jos potentiaalinen osallistuja ei saa tietoa osallistumismahdollisuudesta, ollaan jo lähtökohtaisesti epäonnistuttu. Viestinnässä kannattaa pohtia tarkasti mitä reittejä, millaisella visuaalisella ilmeellä ja millä kielillä viestintää tehdään. Lähtökohtaisesti kannattaa suosia selkokieltä ja huomioida myös saavutettavuus.

5. Tiedon kerääminen ja analysointi. Jo prosessin suunnittelu-vaiheessa kannattaa määrittää miten tieto kootaan ja kuka sen käsittelee ja millä aikataululla. Tiedon käsittely ja kokoaminen vaatii aikaa ja tämä on hyvä huomioida jo toiminnan suunnittelussa ja resurssien määrittämisessä.

6. Vaikutusten viestintä osallistuneille on yksi tärkeimmistä vaiheista, mutta jää valitettavan usein toteuttamatta. Aina kun osallistetaan, tulee myös viestiä mihin osallistuminen vaikutti. Miten työskentely, kerätty tieto ym. vaikuttaa lopulta valmisteluun tai kehittämiseen. Tai vaikuttiko mitenkään.

Näennäisosallisuus syö osallisuuden kokemusta ja aiheuttaa turhautumista osallistujissa.

Seuraavilla sivuilla on osallistumisen ja toiminnan suunnitteluun lomakepohjat.

Osallistamisen suunnittelu

Prosessi/valmistelu eli minkä tekemiseen osallistetaan?

1.

Prosessi/ valmistelu

Keitä mukaan?
Ketä tulisi kuulla?

Miksi tämän ryhmän
osallistaminen on
oleellista?

Mitä kautta tavoitetaan
nämä henkilöt/ryhmät?

2.

Kohderyhmä/ tavoite

Perustelut

Kanava/ paikka

TOIMINNAN JA PROSESSIN SUUNNITTELU

Toimintatavan valinta

Aikataulu ja paikka

Tehtävät (materiaalit,
välineet, tilat, tarjoilut)

3.

Osallistamisen tapa,
miksi tämä?

Aika/ paikka

Tehtävä/ vastuhenkilö

Toiminnan suunnittelu

4.

Kustannukset

Kustannus/ kustannuksesta vastaa

Markkinointi ja viestintä

Kanava/ ajankohta/ vastuuhenkilö

**Tärkeimpiä vaiheita,
mutta valitettavan
usein unohtuu!**

5.

Kerätyn tiedon tai palautteen analysointi: Miten kerätään? Missä ja milloin käsitellään?

Tehtävä/ vastuuhenkilö

6.

Vaikutusten viestintä osallistuneille:

Kanava/ tehtävä/ ajankohta/ vastuuhenkilö

7. Fasilitoijan muistilista - Työskentelyn valmistelu

ENNEN OSALLISTAVAA TYÖSKENTELYÄ:

- Tavoitteet
- Rakenteen suunnittelu: aloitus, osallistavat menetelmät, lopetus
- Valmistele aikataulu ja aikaraamit
- Varmista tila, tekniikka ja esteettömyys
- Valmista materiaalit
- Tee ryhmäjaot tai osallistujien ohjeet valmiiksi
- Tarkista tarvittavat välineet
- Viesti osallistujille työpajan tarkoituksesta, aikataulusta ja tarvittavista valmisteluista

TYÖSKENTELEN AIKANA:

- Rakenna luottamusta
- Käy läpi päivän kulku ja tavoitteet selkeästi
- Aktivoi osallistujat heti alussa
- Avaa tehtävät selkeästi ja havainnollisesti
- Aikatauluta tauot
- Tarkkaile osallistujien viireystilaa ja ilmapiiriä
- Varmista, että kaikki pääsevät ääneen
- Ole joustava ja tilanteeseen reagoiva
- Dokumentoi tuotokset tai varmista dokumentointi

TARVIKKEET:

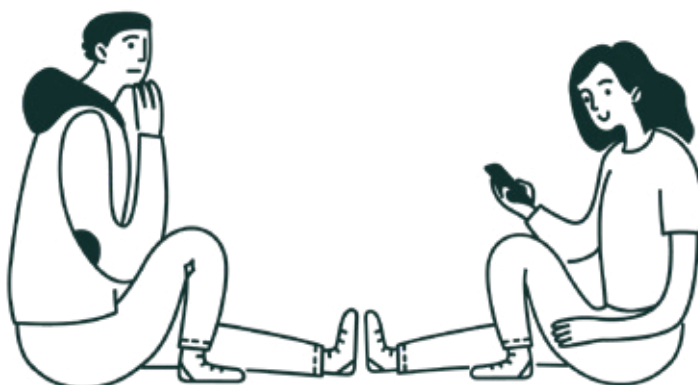
- Kyniä (värikyniä, tusseja tms.)
- Post-it -lappuja (erivärisiä)
- A3 ja A4 -kokoista paperia
- Fläppitaulu/ valkotaulu
- Sinitarraa tai teippiä
- Ajanottoväline
- Profiilikortit
- Erivärisiä kartonkeja
- Sakset, liimaa
- Moodboard -materiaalit (lehtiä, kuvia)
- Inspiroivaa rekvisiittaa

TYÖSKENTELEN JÄLKEEN:

- Kerää palaute (lomake, suullisesti, diginä)
- Kiitä osallistujia ja kerro jatkosta
- Kokoa ja jaa tuotokset (yhteenveto tai kooste)
- Reflektoi oma fasilitointisi: mikä toimi, mitä parannettavaa?
- Tallenna opit seuraavaa kertaa varten
- Informoi prosessin etenemisestä ja miten osallistujat ovat vaikuttaneet lopputulokseen

TUNNELMAN LUONTIIN:

- Taustamusiikkia?
- Kahvit/ tee
- Virvokkeet
- Pienet syömiset

8. Osallisuusmuotoilun menetelmäpankki

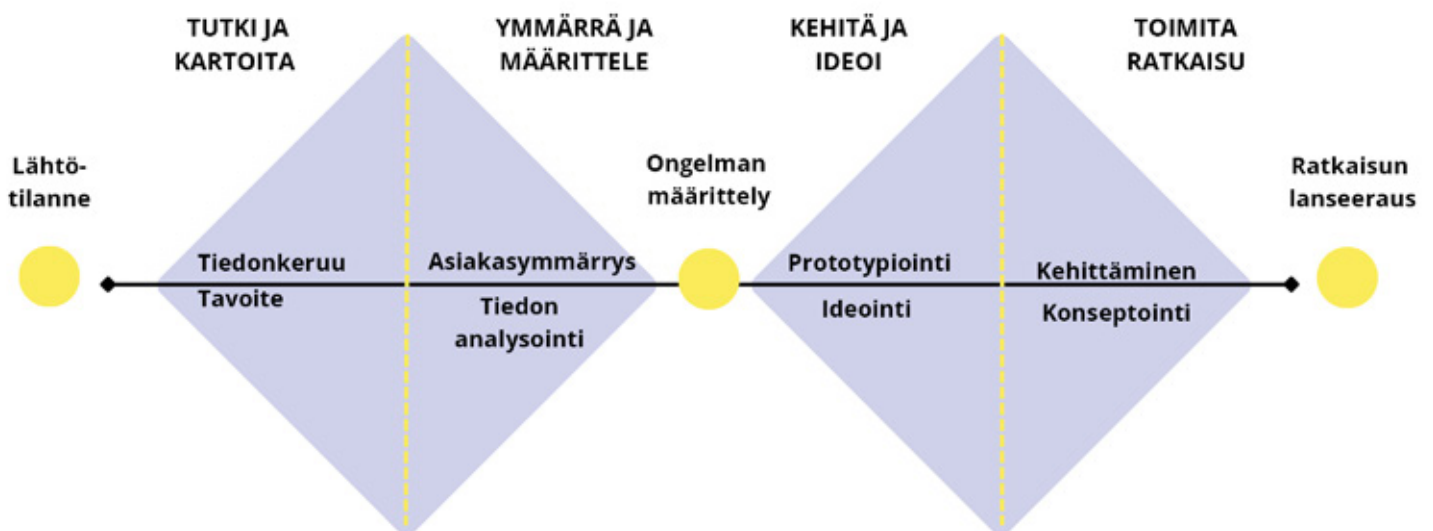
Menetelmäpankkiin on koottu osallisuusmuotoilussa käytettyjä työkaluja, jotka soveltuvat eri vaiheisiin kehittämisprosessin aikana. Monet menetelmät ovat monikäyttöisiä ja niitä voidaan hyödyntää useissa eri kohdissa prosessia, esimerkiksi tiedonkeruussa, ideoinnissa tai arvioinnissa.

Menetelmien valinnassa on painotettu erityisesti helppokäyttöisyyttä, sovellettavuutta erilaisiin kohderyhmiin sekä mahdollisuutta luoda aitoa dialogia ja osallisuutta. Menetelmäpankin tavoitteena on madaltaa osallistumisen ja osallisuuden toteuttamisen kynnystä. Tarjota konkreettisia välineitä, jotka tuovat ihmiset mukaan kehittämistyöhön merkityksellisellä tavalla.

Menetelmät on jaoteltu kolmeen kategoriaan:

- Tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen vaihe
- Ideoinnin ja kehittämisen vaihe
- Toteutuksen ja arvioinnin vaihe

Tuplatimantti -malli kehittämisen prosessista

**Tuplatimantti on tunnetuimpia muotoilun prosessimalleja.
Halutessasi, voit tutustua malliin syvemmin.
Tuplatimantista löytyy runsaasti tietoa verkosta!**

Osallistumisen suunnittelu

Mystert shopping

Mallia on hyödynnetty kehittämö- ryhmässä.

Mystery shopping, eli tässä yhteydessä salainen asukaspalvelutestaus, on menetelmä, jossa henkilö arvioi palvelua ja asiakaskokemusta esiintyen tavallisena asukkaana. Mystery shopperit käyvät esimerkiksi uimahallissa palvelupisteellä, kokeilevat eri viestintäkanavia ja raportoivat kokemuksistaan organisaatiolle. He voivat arvioida muun muassa asiakaspalvelun laatua, tilojen siisteyttä ja esteettömyyttä.

Mystery shopping:n tavoitteena on kerätä objektiivista palautetta, jonka avulla kunta voi parantaa palveluitaan.

Soveltuu tiedonkeruun- ja ymmärryksen luomisen vaiheeseen sekä toteutuksen ja arvioinnin vaiheeseen.

Benchmarking

Mallia on hyödynnetty hankkeen osallisuus- ymmärryksen luomisessa mm. vierailemalla Tuusulassa ja Lahdessa.

Benchmarking on prosessi, jossa organisaatio vertaa omia käytäntöjään ja suorituskyykyään muihin vastaaviin organisaatioihin tai alan parhaisiin käytäntöihin. Tavoitteena on tunnistaa kehitysalueita ja omaksua parhaita käytäntöjä, jotta organisaatio voi parantaa toimintaansa ja saavuttaa parempia tuloksia.

Benchmarkingin tavoitteena ei ole kopiointi, vaan toisilta opittujen asioiden soveltaminen.

Soveltuu tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen vaiheisiin sekä toteutuksen ja arvioinnin vaiheisiin.

Haastattelut ja keskustelut

Mallia on hyödynnetty kehittämö- ryhmässä.

Haastattelut ja keskustelut ovat vuorovaikutteisia menetelmiä, joissa osallistujat pääsevät jakamaan näkemyksiään, kokemuksiaan ja kehittämis ehdotuksiaan. Ne voivat olla yksilöhaastatteluja, ryhmäkeskusteluja tai vapaamuotoisia kohtaamisia, joissa tärkeintä on kuunteleminen ja aidon ymmärryksen rakentaminen. Keskusteluissa voi nousta esiin myös hiljainen tieto ja arjen havainnot, jotka eivät välttämättä tule esille muutoin.

Haastattelujen ja keskustelujen tavoitteena on saada syvällistä ymmärrystä osallistujien tarpeista, toiveista ja kokemuksista, joita voidaan hyödyntää kehittämistyön eri vaiheissa.

Soveltuu prosessin kaikkiin vaiheisiin.

Vierailut

Vierailut ovat käytännönläheinen tapa perehtyä toimintaan, palveluihin ja ympäristöihin paikan päällä. Vierailujen aikana osallistujat voivat havainnoida, keskustella toimijoiden kanssa ja muodostaa kokonaiskuvan nykytilanteesta. Ne tarjoavat myös mahdollisuuden luoda uusia yhteistyöverkostoja ja lisätä keskinäistä ymmärrystä.

Vierailujen tavoitteena on havainnoida ja ymmärtää toimintaympäristöä konkreettisesti sekä tunnistaa kehittämiskohteita ja hyviä käytäntöjä.

Soveltuu tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen vaiheeseen.

Learning cafe

Esimerkki mallin käytöstä
löytyy sivulta 53-56
Kumppanuuspöytä

Learning cafe on osallistava työskentelymenetelmä, joka perustuu pienryhmäkeskusteluihin eri teemoista. Menetelmässä osallistujat kiertävät työpisteiltä toiselle ja keskustelevat kulloinkin esillä olevasta aiheesta. Jokaisessa pöydässä on fasilitoija, joka kirjaa ylös keskeiset ajatukset. Tämä mahdollistaa moniäänisyyden, vertaisoppimisen ja osallistujien omien kokemusten hyödyntämisen kehittämistyössä.

Learning cafe -menetelmän tavoitteena on koota osallistujien ajatuksia ja kokemuksia eri näkökulmista, lisätä ymmärrystä yhteisestä teemasta ja synnyttää uusia oivalluksia sekä jatkojalostettavia ideoita.

Soveltuu tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen sekä ideoinnin ja kehittämisen vaiheisiin.

Business model Canvas

Esimerkki mallin
käytöstä löytyy sivulta 40
Ratsastuskenttä-työpaja

Business Model Canvas on visuaalinen työkalu, jonka avulla voidaan hahmottaa ja kuvata organisaation tai palvelun toimintalogiikkaa eri osa-alueiden kautta. Se auttaa näkemään kenelle palvelu on tarkoitettu, mitä arvoa se tuottaa, miten palvelu tuotetaan ja miten se rahoitetaan sekä resurssoidaan. Työkalua voidaan hyödyntää esimerkiksi uusien ideoiden muotoiluun, toiminnan selkeyttämiseen tai kumppanuuksien kartoittamiseen.

Business model canvas-työkalun tavoitteena on hahmottaa palvelun kokonaisuutta, tehdä palvelu- ja liiketoimintamalli näkyväksi ja helposti kehitettäväksi yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Soveltuu ideoinnin ja kehittämisen vaiheeseen.

Pikaesite

Esimerkki mallin käytöstä
löytyy sivulta 45
Kohtaamo-työpaja

Palvelupolut

Empatiakartta

Esimerkki mallin käytöstä
löytyy Kanssalaisuus
alkaa sinusta
-työpajamateriaalista
sivulta 50.

Pikaesite on menetelmä, jolla tiivistetään kehittämistyön aiempia vaiheita helposti ymmärrettävään muotoon. Sen avulla nostetaan esiin keskeiset havainnot ja oivallukset kiteytetysti. Pikaesite toimii visuaalisena yhteenvedon välineenä. Se auttaa hahmottamaan mitä on tehty, miksi, miten ja milloin. Menetelmää voi hyödyntää myös ajatusten käynnistämisessä ennen varsinaista työskentelyä.

Esitteet-työpajan tavoitteena on kiteyttää kehittämisen keskeinen sisältö ja tukea sen ymmärrettävyyttä, viestintää ja jatkotyöstöä.

Soveltuu erityisesti toteutuksen ja arvioinnin vaiheeseen sekä vaiheiden väliin kokoavaksi työkaluksi.

Palvelupolkujen avulla kuvataan asiakkaan tai käyttäjän kokemusta vaihe vaiheelta palvelun eri kosketuspisteissä. Menetelmä auttaa tunnistamaan palvelun vahvuudet, kipupisteet ja kehittämiskohteet asiakkaan näkökulmasta. Palvelupolku toimii visuaalisena työkaluna yhteisen ymmärryksen rakentamiseen sekä palvelun parantamiseen niin käyttäjän kuin organisaationkin kannalta.

Palvelupolkujen tavoitteena on tehdä näkyväksi käyttäjän kokemus ja tukea asiakaslähtöistä kehittämistä.

Sopii erityisesti tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen sekä ideoinnin vaiheisiin.

Empatiakartta on menetelmä, joka auttaa asettumaan toisen ihmisen asemaan. Sen avulla kuvataan, mitä henkilö ajattelee, tuntee, näkee, kuulee, sanoo ja tekee. Kartta auttaa tunnistamaan motiiveja, tarpeita ja tunteita. Empatiakartta tukee asiakasymmärryksen syventämistä ja toimii keskustelun sekä oivalluksen välineenä.

Empatiakartan tavoitteena on lisätä ymmärrystä käyttäjän kokemusmaailmasta ja luoda pohjaa ratkaisujen kehittämiseksi.

Soveltuu erityisesti tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisenvaiheeseen.

Stereotyytit

Esimerkki mallin käytöstä löytyy sivulta 35 Innovoivat osallisuuden menetelmät-työpajasta

Profiilikortit

Kortit ja ohje niiden käyttöön löytyvät sivuilta 57-68.

Minidialogi

Esimerkki mallin käytöstä löytyy sivulta 31-33 Minidialogi: Yhdessä -työpaja

Stereotyytit -menetelmän avulla luodaan kuvitteellisia henkilöitä, joiden ääni ei yleensä kuulu. Osallistujat rakentavat kuvitteellisen henkilön profiilin: nimi, ikä, tausta, kiinnostuksen kohteet, haasteet ja unelmat. Lisäksi tarkastellaan, mitä henkilö ajattelee, näkee, kokee ja miten häneen vaikutetaan. Menetelmä toimii keskustelun avaajana ja näkökulmien laajentajana.

Stereotyytit-menetelmän tavoitteena on tunnistaa ja tarkastella asioita eri näkökulmista. Lisäksi herättää keskustelua ja lisätä empatiaa.

Soveltuu erityisesti tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen vaiheeseen. Voidaan hyödyntää myös ideoinnin ja kehittämisen vaiheissa kohderyhmien tunnistamiseen ja palveluiden kohdentamiseen.

Profiilikortit ovat asiakasprofiileja, jotka kuvaavat erilaisia asukkaita arjen, tarpeiden ja toiveiden kautta. Ne toimivat työkaluna yhteiskehittämisessä ja auttavat osallistujien asettumaan toisen ihmisen asemaan - katsomaan kehitettävää asiaa toisen näkökulmasta. Korttien avulla voidaan rikastuttaa keskustelua, herättää oivalluksia ja lisätä empatiaa kehittämistyöhön. Menetelmä tukee erityisesti palveluiden saavutettavuuden ja ymmärrettävyyden tarkastelua sekä auttaa tunnistamaan piileviä tarpeita ja erilaisia käyttäjäpolkuja.

Profiilikorttien tavoitteena on lisätä näkökulmia, ymmärrystä ja empatiaa kehittämistyöhön.

Soveltuu kaikkiin prosessin vaiheisiin.

Minidialogi on keskustelumenetelmä, jossa 2-4 osallistujaa keskustelevat rauhassa valitusta teemasta. Pienryhmät mahdollistaa turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin, jossa jokaisella on aidosti tilaa tulla kuulluksi. Keskustelu etenee ohjatusti ja siihen voidaan liittää tukikysymyksiä tai visuaalisia elementtejä kuten kuvia. Menetelmä soveltuu myös jalkautumiseen, jolloin sitä voidaan käyttää vaikkapa kahvilassa, puistoissa tai tapahtumissa kohtaamisen tukena.

Minidialogin tavoitteena on mahdollistaa tasavertainen ja syvetävä keskustelu pienissä ryhmissä.

Soveltuu prosessin kaikkiin vaiheisiin sekä varsinaisen työskentelyn lämmittelyyn.

Runo tai räppi

Esimerkki mallin käytöstä löytyy sivulta 47 Runo tai Räppi -työpajasta

Brainwriting/ 10 ideaa 5 minuutissa

Esimerkki mallin käytöstä löytyy sivulta 39 Ratsastuskenttä -työpajasta sekä sivulta 51 Kansalaisuus alkaa sinusta -työpajasta.

Nelikenttä

Esimerkki mallin käytöstä löytyy sivulta 39 Ratsastuskenttä -työpajasta sekä sivulta 43 Kohtaamo -työpajasta.

Runo tai Räppi on luova ja osallistava menetelmä, jossa osallistujat kirjoittavat runon tai räpin jonkun ennalta määritellyn aiheen ja valmiin sanalistan pohjalta. Tehtävä kannustaa rohkeaan ilmaisuun, herättää tunteita ja tekee näkyväksi kokemuksia sekä ajatuksia hausalla tavalla.

Menetelmä soveltuu kaikenikäisille ja eri taustoista tuleville osallistujille. Se vahvistaa osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja tukee luovaa ajattelua.

Runo tai räppi -menetelmän tavoitteena on vahvistaa osallisuutta ja tukea aiheen käsittelyä luovan ilmaisun kautta.

Soveltuu erityisesti ideoinnin vaiheeseen. On toimiva työkalu myös ryhmäytymisen ja teeman sanoittamiseen.

Brainwriting on nopeatempoinen ja heittäytymiseen rohkaiseva ideointimenetelmä, jossa osallistujat kirjaavat ajatuksiaan esimerkiksi post-it-lapuille kaikkien osallistujien nähtäville. Ideoita voi jatkokehittää, yhdistellä ja muokata yhdessä. Menetelmä kannustaa tuomaan esiin myös villeimmät ideat. Visuaalisuus ja ideoiden avoin jakaminen tekevät ajattelusta konkreettista ja innostavaa.

Brainwritingin tavoitteena on saada aikaan mahdollisimman paljon erilaisia ideoita lyhyessä ajassa, purkaa ajattelun esteitä ja tukea luovaa ryhmädynamiikkaa.

Soveltuu erityisesti ideoinnin ja kehittämisen vaiheisiin.

Nelikenttä -menetelmä pohjautuu SWOT-analyysiin, joka auttaa jäsentämään ryhmän nykyistä tietoa ja kokemusta valitusta aiheesta. Menetelmässä käytetään neljää kysymystä, joihin osallistujat tuottavat vastauksia yhdessä keskustellen ja kirjatun.

Nelikentän kysymysesimerkit:

- Mitä halutaan tai tarvitaan?
- Mitä mahdollistajia tai mahdollisuuksia on?
- Mitä olemme kokeilleet tai mitä kokemuksia meillä on? Mitä muut ovat kokeilleet?
- Alustavat ideat - mihin suuntaan haluamme lähteä?

Nelikentän tavoitteena on hahmottaa nykytilaa, tunnistaa olemassa oleva osaaminen, resurssit sekä rakentaa pohjaa tulevalle kehittämiselle.

Soveltuu erityisesti tiedonkeruun ja yhteisen ymmärryksen luonnin sekä ideoinnin ja kehittämisen vaiheisiin.

Backcasting

Esimerkki mallin käytöstä löytyy sivulta 46 Kohtaamo-työpajasta

Backcasting on tulevaisuusorientoitunut menetelmä, jossa lähdetään liikkeelle nykytilanteesta ja kuljetaan ajassa toivottuun tulevaisuuteen. Menetelmä auttaa hahmottamaan, millaisia konkreettisia askeleita, päätöksiä ja muutoksia tarvitaan halutun tulevaisuuden saavuttamiseksi. Menetelmän työskentelyn voi kääntää myös toisinpäin ja lähteä liikkeelle toivotusta tulevaisuudesta taaksepäin kohti nykyhetkeä. Menetelmä sopii erilaisille osallistujaryhmille, erityisesti kun halutaan inspiroida, suunnata katse eteenpäin ja vahvistaa yhteistä tahtotilaa.

Backcasting -menetelmän tavoitteena on luoda yhteinen visio tulevaisuudesta ja tunnistaa keinot sen toteuttamiseen. Menetelmä tukee tavoitteellista ajattelua, systeemistä ymmärrystä ja pitkäjänteistä suunnittelua. Lisäksi auttaa hahmottamaan, millaisia resursseja, päätöksiä ja asioita prosessiin voi kuulua.

Soveltuu erityisesti ideoinnin ja kehittämisen vaiheisiin sekä toteutuksen ja arvioinnin vaiheisiin.

Keskustelua tukevat menetelmät

Menetelmää voi hyödyntää kohtaamispaikoissa, pop up -tapahtumissa ja tempauksissa.

Luontolähtöiset menetelmät

Menetelmää on hyödynnetty nuorten sosiaalisen vahvistamisen työpajassa, talliympäristössä.

Keskustelua tukevat menetelmät tarjoavat osallistujille mahdollisuuden osallistua kehittämiseen toiminnallisesti. Näissä menetelmissä tekeminen toimii keskustelun alustana. Se luo rennon, luovan ja turvallisen ilmapiirin, jossa osallistujien on helpompi tuoda esiin omia kokemuksiaan ja näkökulmiaan.

Esimerkkimenetelmiä:

- Kivien maalaus
- Palapelit
- Värityskuvat
- Huokuva torni
- Yhteisötaideteokset
- Käsityöt
- Askartelu/ nikkarointi

Menetelmiä voidaan käyttää esimerkiksi työpajoissa, jalkautumisissa ja erilaisissa tapahtumissa. Keskustelu rakentuu luonnollisesti tekemisen lomassa ja sitä voidaan ohjata dialogimaiseksi, avoimeksi ja tasavertaiseksi.

Keskustelua tukevien menetelmien tavoitteena on madaltaa osallistumisen kynnystä ja tukea dialogia tekemisen kautta.

Soveltuu tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen sekä ideoinnin ja kehittämisen vaiheisiin.

Luontolähtöiset menetelmät hyödyntävät ympäröivää luontoa osallistumisen tilana ja välineenä. Luonnossa oleminen ja tekeminen tarjoaa rauhoittavan ja tasa-arvoistavan ympäristön keskustelulle ja yhteiselle pohdinnalle.

Esimerkkimenetelmiä:

- Ruuanlaitto tai kahvittelu tulipaikalla
- Metsäkävelyt
- Luonnon materiaalien kerääminen
- Taideteos tai mandala luonnonmateriaaleista
- Seppelä -työpaja
- Eläimet

Luonto toimii monelle voimaannuttavana tilana ja luo mahdollisuuden kohtaamiselle eri tavalla kuin perinteiset kokoushuoneet. Osallistuminen voi tapahtua liikkeessä, hiljaisuudessa tai luonnon ääniä kuunnellen. Luontolähtöisiä menetelmiä voidaan käyttää osana ideointia, kokemuksen jakamista tai yhteyden rakentamista ennen varsinaista työpajatyöskentelyä.

Luontolähtöisten menetelmien tavoitteena on tukea hyvinvointia, luoda yhteyttä ja herättää keskustelua luontoympäristössä.

Soveltuu tiedonkeruun ja ymmärryksen luomisen sekä ideoinnin ja kehittämisen vaiheisiin.

9. Osallistavat menetelmät työpajoissa ja kehittämisryhmissä

Yhdessä osallistuen -hankkeen aikana on pilotoitu erilaisia työpajoja, kumppanuuspöytiä ja kehittäjäryhmiä, joiden tavoitteena on ollut vahvistaa osallisuutta ja kokeilla erilaisia osallistavan kehittämisen muotoja todellisiin teemoihin pohjautuen.

Osallistavat työpajat tarjoavat mahdollisuuden kuulla eri näkökulmia, lisätä yhteistä ymmärrystä ja vahvistaa osallisuutta. Hyvin suunnitellut työpajat luovat turvallisen ja tasa-arvoisen tilan, jossa jokaisella on mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua.

Tässä kokonaisuudessa esittelemme erilaisia osallistavia menetelmiä, joita on pilotoitu käytännössä erilaisten työpajojen yhteydessä. Menetelmät auttavat jäsentämään keskustelua, sanoittamaan kokemuksia ja synnyttämään uusia oivalluksia. Ne on valittu tukemaan yhteiskehittämistä ja osallisuuden vahvistamista eri ikä- ja kohderyhmien kanssa.

Esimerkit tarjoavat konkreettisia tapoja hyödyntää menetelmiä omassa työssäsi - olipa kyse kehittämistyöstä, asukastilaisuudesta tai ideointipajasta.

Kumppanuuspöydät

Kumppanuuspöydät suunnattiin eri kohderyhmille ja niissä käsiteltiin ajankohtaisia aiheita yhdessä toimijoiden, asukkaiden ja ammattilaisten kanssa. Esimerkiksi osallisuuden teemaa käsiteltiin kauppakeskuksessa järjestetyssä avoimessa illassa, jossa asukkaat pääsivät tuomaan näkemyksiään esiin matalalla kynnyksellä. Toisessa tilaisuudessa kaupungin henkilöstöä ja sidosryhmien edustajia kokoontui yhteisen pöydän ääreen pohtimaan avustuksiin ja kumppanuuksiin liittyviä käytäntöjä.

Kuva: Pihla Liukkonen/Kontrastia

Asukaskehittäjät

Asukaskehittäjä toiminnassa testattiin Mikkelin kaupungin palautekanavaa, tutustuttiin viestintään, kehitettiin nettisivuja, hämmästeltiin osallisuuden prosesseja ja rakennettiin palvelupolkuja osallisuuden väylien kehittämiseksi. Aktiivinen asukasryhmä kokoontui kerran viikossa lähes kolmen kuukauden ajan ja ryhmässä nousseita näkemyksiä vietiin osallisuusohjelman valmistelutyöhön ja palautteena eri kanavia pitkin kaupungin kustakin asiasta vastaavalle toimialalle.

KOKEILUJA

- Mysteryshopping
- Palvelupolut
- Dialogit
- 100 ideaa kaupungin kehittämiseksi

Kuva: Terhi Venäläinen

Asukaslähettiläät

Asukaslähettilästoiminnassa vapaaehtoiset lähettiläät kertoivat kokemuksistaan tapahtumista, näyttelyistä ja omasta asuinympäristöstään omilla somekanavillaan. Toiminnassa harjoiteltiin viestinnän ohjeistamista, tunnisteiden käyttöä sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Pilotti toteutettiin Yhdessä osallistuen -hankkeessa yhdessä Meidän tapahtuma -hankkeen, Mikkelin Kansalaisopiston, Suomenniemen nuorisoseuran ja Sodan ja rauhan keskus Muistin kanssa.

Asukaslähettilästoiminta perustuu vapaaehtoiseen, positiiviseen ja asukkaan näkökulmasta tehtävään someviestintään, johon kannustimena voivat olla esim. vapaaliput erilaisiin elämyksiin kuten teatteriin, konserttiin tai urheilutapahtumaan.

Kuva: Pihla Liukkonen / Kontrastia

Tallityöpaja

Talli, luontoympäristö, suuret pakoeläimet ja innokkaina, jokaisen omana itsenään vastaanottavat koirat tarjoavat alustan hieman erilaiselle yhteiselle kokemukselle ja kehittämiselle. Elämyksellisyys, eri aistien käyttäminen ja yhdessä jonkin uuden edessä oleminen vaikuttavat osallistujien kokemukseen, aktiivisuuteen ja yhteiseen työskentelyyn.

Yhdessä osallistuen -hankkeessa kokeiltiin tallityöpajaa yhteistyössä Eloisan nuorten työpajatoiminnan kanssa. Toiminnan tarkoituksena oli lisätä nuorten osallisuutta vahvistamalla heidän minäpystyvyyden-kokemusta ja ymmärrystä oman hyvinvoinnin palikoista sekä omista tunteista ja niiden sanoittamisesta.

OHJELMA

- Saapuminen tallille
- Tutustumiskierros ja yhteiset pelisäännöt
- Tutustuminen talliympäristöön ja hevosiin
- Yhteinen tekeminen pienryhmissä: rastipisteet (hyvinvointi, sosiaaliset suhteet, yhdessä tekeminen)
- Lopetus ja palaute.

Kuva: Pihla Liukkonen / Kontrastia

MITÄ YHTEISTÄ TEKEMISTÄ
TAI TOIMINTAA SINÄ KAIPAISIT
MIKKELIN ALUEELLE?

KOKEILUJA

- Asukaslähettiläs-toiminta
- Asukaskehittäjäryhmät
- Keskustelua tukevien menetelmien testaaminen

Kohtaamispaikka Opastamo

Opastamo on Mikkelin elävä yhteiskehittämisen ja living lab -alusta, jossa eri toimijat ja asukkaat kohtaavat matalalla kynnyksellä. Se yhdistelee ketterästi erilaisia toimintatapoja -avoimen kohtaamisen, etsivän hyvinvointityön, verkostoyhteistyön ja osallistavat kokeilut - ja tarjoaa puitteet ideoiden jalostamiselle, testaukselle ja jatkuvalle oppimiselle. Opastamo kokoaa yhteen ihmiset, ideat ja tiedon, toimiessaan sekä ideoiden ponnahduslautana että konkreettisena tilana uusien yhteistyömuotojen ja palveluiden synnylle.

10. Esimerkit työpajoista

Minidialogi: Yhdessä

Minidialogi: Yhdessä

Millaiset yhteisöt /kohtaamiset ovat tärkeitä mikkeliiläisille?

Lämpimästi tervetuloa! Mahtavaa että olette tulleet tänne Yhdessä minidialogeihin keskustelemaan. Tänään teemana on Millaiset yhteisöt tai kohtaamiset ovat tärkeitä mikkeliiläisille?

Dialogi on mahdollisuus syventää ymmärrystä, oppia rakentavan keskustelun taitoja, pysähtyä kuuntelemaan muiden kokemuksia ja päästä kertomaan omia, epävalmiitakin ajatuksia muille.

Koonnut: Terhi Venäläinen, Erätauko ja Kansallisia dialogeja mukaillen

Rakentavan keskustelun pelisäännöt

1. **Kuuntele** toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
2. **Liity** toisten puheeseen ja käytä arkikieltä.
3. **Kerro** omasta kokemuksesta.
4. **Puhuttele** muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.
5. **Ole läsnä ja kunnioita** toisia sekä luottamuksen ilmapiiriä.
6. **Etsi ja kokoa.** Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita.

Keskustelussa käytetään Erätauko rakentavan keskustelun pelisääntöjä. Käydään ne vielä lyhyesti läpi:

1. Jokaisella on mahdollisuus rauhassa kertoa omista kokemuksistaan ja näkemyksistään. On tärkeää, että ei keskeytetä toisiamme eikä aloiteta sivukeskusteluja.
2. Pyritään liittymään toisten puheeseen. Käytetään arkikieltä ja vältetään erikoistermejä.
3. Jaetaan omia kokemuksiamme eli aiheeseen liittyviä ajatuksia, havaintoja, tunteita, muistoja ja kuvitelmia.
4. Voit puhutella muita suoraan ja kysyä kysymyksiä.
5. Keskitytään tähän hetkeen. Ei katsota keskustelun aikana puhelinta. Keskustelemme tänään myös luottamuksellisesti. Voit kertoa, että olet ollut mukana tässä keskustelussa, mutta kerro toisten puheenvuorojen sisällöistä vain heidän luvullaan. Puhutaan kunnioittavasti toisista ihmisistä, vaikka olisimmekin eri mieltä heidän kanssaan.
6. Dialogin on tarkoitus olla tilanne, jossa voidaan myös tutkia esiin nousevia ristiriitoja. Asioista ei tarvitse olla samaa mieltä. Eri näkökulmat rikastuttavat keskustelua ja auttavat meitä ymmärtämään paremmin dialogin aihetta.

Voimmeko sitoutua yhdessä näihin pelisääntöihin?

Hyvä, jatketaan!

Koonnut: Terhi Venäläinen, Erätauko ja Kansallisia dialogeja mukaillen

Yhdessä

5 min Aloitus ja pelisäännöt

5 min Virittäytyminen

20 min Yhteinen keskustelu

5 min Oivallusten kirjoittaminen

5 min Kiitos ja lopetus

Yhteensä 40 min

Dialogimme aihe on Yhdessä. Tarkoitus on, että pohdimme tänään yhteisöjen ja kohtaamisten merkitystä Mikkeliissä.

Suomalaisen yhteiskunnan sidokset ovat murroksessa. Väestö ikääntyy ja lapsia syntyy aiempaa vähemmän. Mikkeli menettää asukkaitaan suuremmille kaupungeille ja Mikkeliin muuttaa uusia ihmisiä maailman eri kolkista. Osa työntekijöistä tekee töitä enemmän kotoa käsin. Osa nuorista jäi koronan myötä kokonaan kotiin. Yhä useammat kohtaamiset tapahtuvat digitaalisesti. Kaikella tällä on vaikutusta siihen, miten elämme yhdessä.

Lähdetään liikkeelle teille itsellenne merkityksellisistä yhteisöistä/kohtaamisista. Aloituskysymyksemme on:

Mitkä yhteisöt /kohtaamiset ovat sinun elämässäsi tärkeitä? Voitte käyttää hetken asian pohtimiseen omassa mielessä. Aloitetaan!

Koonnut: Terhi Venäläinen, Erätaukoa ja Kansallisia dialogeja mukaillen

Yhdessä

5 min Aloitus ja pelisäännöt

5 min Virittäytyminen

20 min Yhteinen keskustelu

5 min Oivallusten kirjoittaminen

5 min Kiitos ja lopetus

Yhteensä 40 min

•Millaisia yhteisöjä/kohtaamisia kaipaisit lisää elämääsi?

•Mikä huolettaa yhteisöjen/kohtaamisten suhteen?

•Oletko havainnut joidenkin ihmisten tai ihmisryhmien jäävän yhteisöjemme/kohtaamisten ulkopuolelle?

•Millä tavoin ajattelet oman toimintasi vaikuttavan elämässäsi oleviin yhteisöihin/kohtaamisiin?

•Mitä voimme tehdä yhdessä hyvien yhteisöjen/kohtaamisten edistämiseksi?

Koonnut: Terhi Venäläinen, Erätaukoa ja Kansallisia dialogeja mukaillen

Yhdessä

5 min Aloitus ja pelisäännöt
5 min Virittäytyminen
20 min Yhteinen keskustelu
5 min Oivallusten kirjoittaminen
5 min Kiitos ja lopetus

Yhteensä 40 min

Kirjoita vastaus seuraavaan kysymykseen ylös lapulle ja tuo lappu tänne yhteiselle alustalle:

Mikä oli merkittävää tässä keskustelussa?

Lopuksi haluaisin kuulla, mitkä aiheet tuntuisivat jatkossa tärkeiltä?

Koonnut: Terhi Venäläinen, Erätaukoa ja Kansallisia dialogeja mukaillen

Yhdessä

5 min Aloitus ja pelisäännöt
5 min Virittäytyminen
20 min Yhteinen keskustelu
5 min Oivallusten kirjoittaminen
5 min Kiitos ja lopetus

Yhteensä 40 min

Kiitos, että olit mukana Yhdessä -dialogeissa. Toivottavasti kokemus oli hyvä. Yhdessä-dialogien yhtenä tavoitteena on mikkeliäisten eri toimijoiden ja asukkaiden dialogiosaamisen kehittyminen. **Haluamme olla mukana rakentamassa yhteisöllisempää ja osallistuvampaa Mikkeliä.**

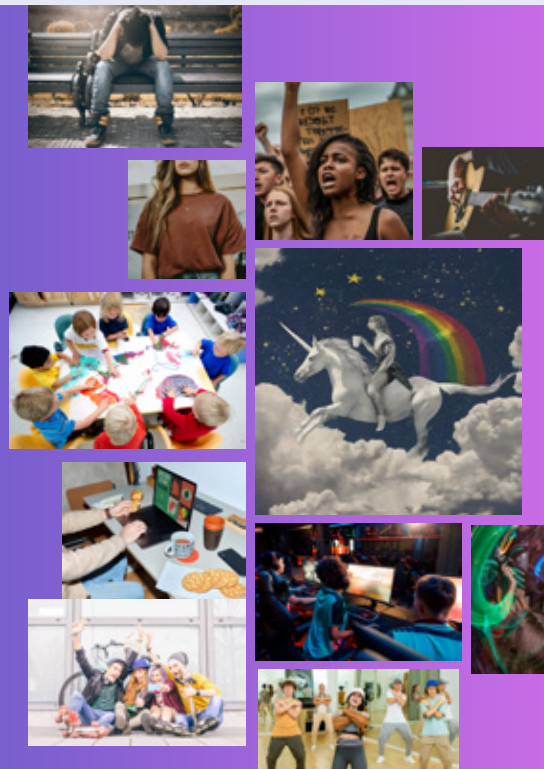
Dialogi oli luottamuksellinen, joten älä kerro muiden sanomisiasi eteenpäin ilman lupaa. Voit tuki jakaa omia ajatuksiasi sekä tunnelmiasi sekä yleisesti teemoja, joita keskustelussa nousi esiin.

Mikäli haluat, voit viestiä osallistumisestasi tähän keskusteluun esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Voit käyttää tunnistetta #yhdessäosallistuen ja tagätä @yhdessäosallistuen.

Koonnut: Terhi Venäläinen, Erätaukoa ja Kansallisia dialogeja mukaillen

INNOVOIVAT OSALLISUUDEN MENETELMÄT

ESITTÄYTYMISKIERROS 10 min

OSALLISUUS JA SEN MERKITYS 5 min

MITÄ MEILLÄ ON KÄYTÖSSÄ? 15 min

KUKA JÄÄ ULOS? 15 min

UUSIA RATKAISUJA 30 min

**Mitä olemme kokeilleet?
Millaisia kokemuksia meillä on?
(Mitä muut ovat kokeilleet?)**

KUKA JÄÄ ULOS?

LUODAAN STEREOTYPPEJÄ.

Kenen ääni EI kuulu?

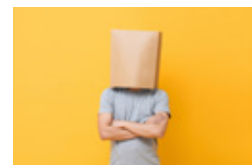
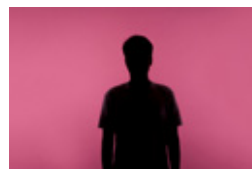
Miettikää kuvitteellinen nimi, ikä, asuinpaikka Etelä-Savossa, lyhyt elämänkerta, haasteet, harrastukset ja muut kiinnostuksen kohteet.

Kun ääni EI kuulu.

Mitä hän ajattelee ja tuntee: Mitä hän ajattelee, mutta ei sano ääneen? Mikä häntä liikuttaa? Mikä häntä valvottaa? Mistä hän unelmoi?

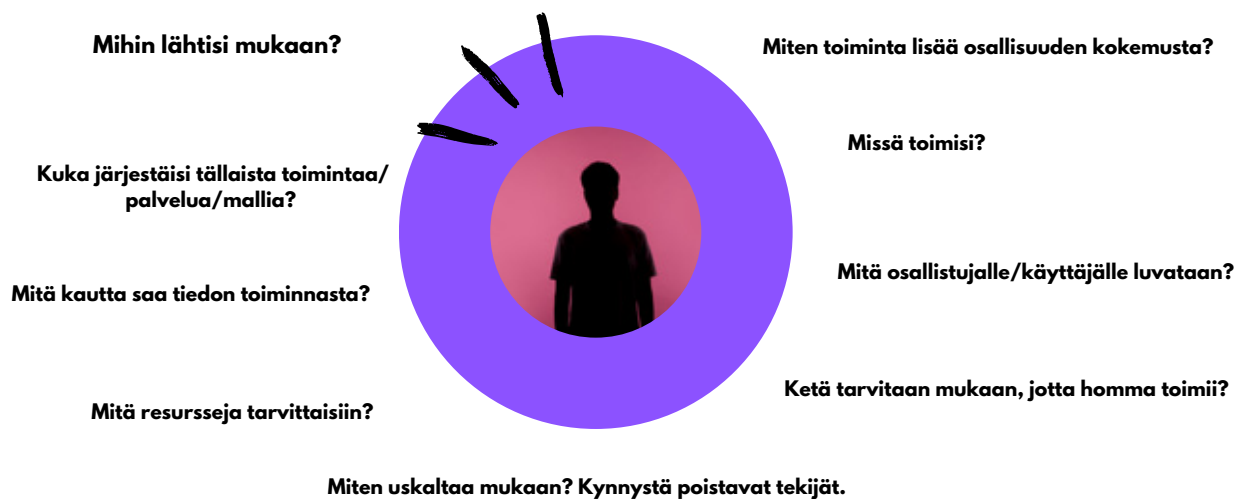
Mutta ympärillä tapahtuu.

Mitä nuori näkee ympärillään? Millaisia asioita hän näkee? Mihin hän kiinnittää huomiota? Keitä ihmisiä hän näkee? Miten häneen yritetään vaikuttaa (viestinnällä yms.)? Millaisia ongelmia hän kohtaa ympärillään?

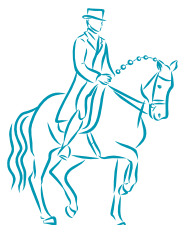

UUSIA RATKAISUJA 30 min

...TAI VANHAN PARASTAMISTA.

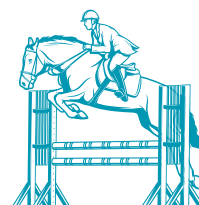

**Yhdessä
osallistuen**

Ratsastuskenttä Mikkelin raviradalle?

Keskustelutilaisuus/työpaja alueen toimijoille ja
harrastajille 11.6.2024 klo.17-19.00

Tervetuloa!

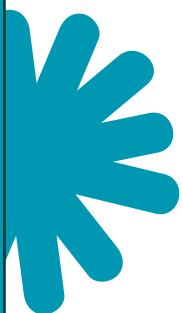
17.00 Tervetuloa ja miksi olemme täällä & kahvit

17.15 Työskentely

- esittäytymiskierros
- jakautuminen ryhmiin
- työskentely

18.30 Työskentelyn purku ja miten tästä eteenpäin

19.00 Tilaisuuden lopetus

Tämän tilaisuuden tarkoitus on rakentaa yhteistä ymmärrystä ja tuoda esille ajatuksia ja ideoita liittyen ratsastuskentän rakentamiseen raviradan alueelle.

RAKENTAVAN KESKUSTELUN PELISÄÄNNÖT

By Erätauko

Kuuntele toisia.

Liity toisten puheeseen ja käytä arkikieltä

Kerro omasta kokemuksesta

Puhuttele muita suoraan ja **kysy** heidän näkemyksiään

Ole läsnä ja kunnioita toisia ja luottamuksen ilmapiiriä

Etsi ja kokoa. Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita.

Mitä tiedämme nyt?

Tavoitteena hyödyntää olemassa oleva tieto ja tehdä ennakoasenteet näkyväksi. Muodostetaan yhteinen käsitys ja lähtötilanne. Jokainen kirjaa Post-it lapuille ajatuksia ja muodostetaan keskelle pöytää nelikenttä.

Mitä ratsastajat haluavat/tarvitsevat?

Mitä mahdollistajia meillä on?
(Teknologia, resurssit, verkostot ym.)

Mitä olemme kokeilleet? Millaisia
kokemuksia meillä on? Mitä muut ovat
kokeilleet?

Alustavat ideat

Ratsastuskenttä brainwriting

Nyt ideoidaan lisää! Tässä tehtävässä on mahdollisuus heittää ilmoille hulluimmat ja jännittävimmät ideat.

1. Kirjatkaa post-it lapuille kaikki mieleen tulevat ideat sitä mukaa kun niitä tulee. 1 idea/lappu
2. Laittakaa laput saman tien kaikkien näkyville.
3. Tutkikaa aktiivisesti mitä ideoita pöydältä löytyy.

- Ideoita on lupa yhdistellä!
- Ideoista saa inspiroitua!
- Ideoita saa jatkaa (tee jatko omalle post-it lapulle, mutta liimaa se kiinni alkuperäiseen ideaan.

Ratsastuskenttä Model Canvas

Kiinni konkretiaan! Lähdetään luomaan yhdessä suunnitelmaa aiemman työskentelyn perusteella. Jokainen ryhmä saa oman Model Canvas -pohjan.

OHJE:

1. Lähtekää täyttämään pohjaa numerojärjestyksessä.
2. Tehtävän tarkoituksena on luoda ryhmän kesken näkemys ratsastuskentästä kokonaisuudessaan.
3. Kirjatkaa asiat selkeästi suoraan pohjaan.

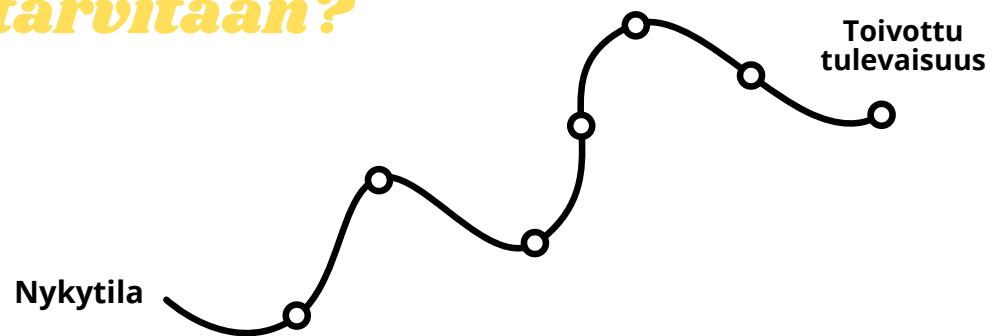

Ratsastuskenttä Model Canvas

4. Yhteistökumppanit	7. Kriittiset tehtävät 8. Resurssit	2. Arvolupaus	3. Asiakassuhde 5. Jakelukanava	1. Asiakassegmentit
9. Kulurakenne			6. Tulon kertyminen	

1. Aloittakaa täyttäminen asiakassegmenteistä. Ketkä ovat tärkeimmät asiakkaasi? Ketkä käyttävät kenttää?
2. Miettikää sitten arvolupaus. Mitä lupaatte kullekin asiakasryhmälle?
3. Millainen asiakassuhde on? Jatkuva, kertaluontoinen? Vuosiasiakkuus, kertamaksulla?
4. Ketkä ovat tärkeimmät yhteistyökumppanit? Miksi yhteistyökumppanit lähtisivät yhteistyöhön? Miten he hyötyvät? Mitä yhteistyö mahdollistaa? Mitä heiltä veloitetaan?
5. Mitä kanavia pitkin asiakkaat löytävät kentän ja oppivat käyttämään kenttää ja tätä palvelua?
6. Pohtikaa mistä tulot kertyvät?
7. Pohtikaa kriittiset tehtävät/palvelut. Millä palveluilla/tehtävillä tuotat arvoa asiakkaalle?
8. Mitkä ovat tärkeimmät resurssit, joilla arvolupaus (kohta 2) saadaan aikaiseksi?
9. Mistä syntyvät merkittävimmät kulut?

Jotta toivottu tulevaisuus voisi toteutua, mitä tapahtumia ja tekoja tarvitaan?

Konkretia ja sitoutuminen

Miten tästä eteenpäin?

“Kohtaamo”

kaikenikäisten ohjaamo

**Yhdessä
osallistuen**

EUROOPAN UNIONIN
RAKASTETTU
ALUE

Tervetuloa

Tämän työpajan tarkoitus on Kohtaamo -mallin kehittäminen.

Pelisäännöt:

1. Kuuntele toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
2. Liity toisten puheeseen uja käytä arkikieltä.
3. Kerro omasta kokemuksesta.
4. Puhuttele muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.
5. Ole läsnä ja kunnioita toisia sekä keskustelun luottamuksellisuutta.
6. Etsi ja kokoa. Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita. Puhuttele muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.

Mitä tiedämme nyt?

Tavoitteena hyödyntää olemassa oleva tieto ja tehdä ennakoasenteet näkyväksi. Muodostetaan yhteinen käsitys ja lähtötilanne. Jokainen kirjaa Post-it lapuille ajatuksia ja muodostetaan keskelle pöytää nelikenttä.

Mitä asiakkaat haluavat/tarvitsevat?

Mitä mahdollistajia meillä on?
(Teknologia, resurssit, verkostot ym.)

Mitä olemme kokeilleet? Millaisia
kokemuksia meillä on? Mitä muut ovat
kokeilleet?

Alustavat ideat

Asiakkaan saappaisiin

Jakaudutaan kolmeen ryhmään niin, että jokaisessa ryhmässä on vähintään kaksi henkilöä, jotka pääsevät myös seuraavalla kerralla työskentelemään.

Luokaa 2-4 asiakasstereotyyppiä eli asiakasta joka voisi hyötyä kaikenikäisten ohjaamon toiminnasta. Piirtäkää "hahmo" keskelle A4 paperia, ja kirjatkaa ajatukset apukysymysten avulla hahmon ympärille.

- Miettikää kuvitteellinen nimi, ikä, asuinpaikka Mikkeliissä, lyhyt elämäkerta, haasteet, harrastukset, kiinnostuksen kohteet ym.
- Mitä asiakas ajattelee ja tuntee: Mitä hän ajattelee, mutta ei sano ääneen? Mikä häntä liikuttaa? Mikä häntä valvottaa? Mistä hän unelmoi?
- Mitä asiakkaasi näkevät ympärillään? Millaisia asioita hän näkee? Mihin hän kiinnittää huomiota? Keitä ihmisiä hän näkee? Miten häneen yritetään vaikuttaa (viestinnällä yms.)? Millaisia ongelmia hän kohtaa ympärillään?
- Kuinka ympäristön puheenaiheet vaikuttavat asiakkaaseen? Mitä hänen ystävänsä sanovat? Kuka häneen vaikuttaa? Ketä hän kuuntelee? Mitkä mediat vaikuttavat hänen mielipiteisiinsä? Mitä asiakas sanoo ja miten hän käyttäytyy julkisesti? Millainen asenne hänellä on? Mitä hän kertoo muille? Onko käytöksessä jotakin ristiriitaisuuksia, onko tilanteita, jossa asiakas toimii toisin kuin sanoo

1. Mitkä ovat kehitystyön tavoitteet? Miksi haluat parantaa nykyistä palvelua? Mitä halutaan saavuttaa? Mikä on ratkaistava ongelma?

2. Millä onnistumisia mitataan?

Ketkä ovat palvelusi asiakkaat ja mistä heitä tavoittaa?

Mieti ketä asiakkaita erityisesti tavoittelet palvelusi käyttäjiksi? Jos on olemassa potentiaalisia asiakkaita, jotka eivät vielä käytä palvelua, mieti mistä heidät tavoittaa?

Ketkä ovat tärkeimmät yhteistyökumppanit? Miksi yhteistyökumppanit lähtisivät yhteistyöhön? Miten he hyötyvät? Mitä yhteistyö mahdollistaa? Mitä heiltä veloitetaan?

TOP 3

Kirjatkaa aikaisemman työskentelyn pohjalta Kohtaamonne kolme ratkaisevaa ongelmaa/kehityskohdetta? Esim. Palvelun resurssit yms.

1.

2.

3.

Muotoilkaa kehityskohteisiin liittyvät kysymykset. Esim. Mistä palveluun mahdollistavat resurssit?

1.

2.

3.

Pikaesite 7 min

1. Aikaisemman työskentelyn pohjalta, tehkää a4 paperille esite luomastanne Kohtaamosta. Mitä, missä, milloin, kenelle?

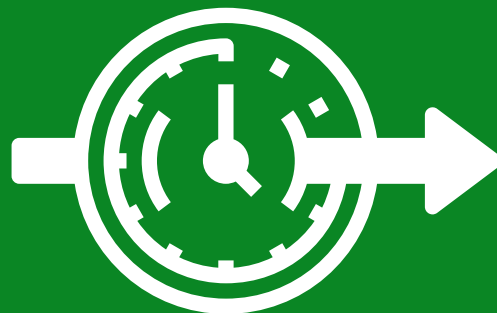
2. Esitellään esitteet muille - aikaa kertoa toisille 1 min

Kohti Kohtaamoa

Backcasting - Nyt luomme aikajanan nykyhetkestä kohti toivottua tulevaisuutta.

1. Piirtäkää aikajana, jonka vasen pää edustaa nykytilaa ja oikea pää teidän rakentamaa ja toivottua Kohtaamo-mallia. Määrittäkää toivottu tulevaisuuskuva oikeaan ja nykytila vasempaan päähän post-it lapuille kirjoittaen.
2. Kirjatkaa aikajanalalle nykytilasta tulevaisuutta kohti edeten tapahtumia ja tekoja, jotka ovat edellytyksenä tulevaisuuskuvan toteutumiselle
3. Tapahtumaketjun valmistuttua, kirjatkaa tapahtumien yhteyteen niihin liittyvät riskit ja mahdollisuudet.
4. Esitellään ryhmien tapahtumaketju ja laaditaan yhteinen toimintasuunnitelma jatkolle.

Miten tästä eteenpäin?

**Yhdessä
osallistuen**

Kirjoittakaa runo tai räppi, jossa käytätte kaikki alla olevan listan sanat. Olkaa luovia, olkaa rohkeita!

Mikkeli, ihmiset, järvi, tunnelma, opiskelija, parasta, vikana,

Kansalaisuus alkaa sinusta! - työpaja

Työpajan sisältö ja aikataulu:

Se hetki, kun tunsin kuuluvani.. (10min)

Miltä kansalaisuus tuntuu - Ja mitä jos sitä ei ole? (15min)

Tehdään kansalaisuus näkyväksi (10 min)

Kansalaisuuden manifesti (10 min)

Se hetki, kun tunsin kuuluvani..

Muistele hetkeä - jolloin olet kokenut vahvaa yhteyttä, kuulluksi tulemistä, yhteenkuuluvuutta. Mikä sai sinut tuntemaan itsesi hyväksytyksi ja tärkeäksi?

Parikeskustelu: Keskustelkaa parin kanssa 2 minuuttia, mitä kuuluminen (yhteenkuuluvuuden kokemus) tarkoittaa?

Purku: Kirjoitetaan tehtävästä nousseita avainsanoja Mentiin: www.mentimeter.com, Koodi: 6601 9875 tai suoraan QR-koodilla

Miltä kanssalaisuus tuntuu? - Ja mitä jos sitä ei ole?

Miltä kanssalaisuuden puute tuntuu, mitä silloin ajattelee, sanoo, tekee? Entä kun kanssalaisuus toteutuu hyvin?

Jakaannutaan ryhmiin

Täytetään empatiakartat ja tunnistetaan kanssalaisuuden herättämiä tunteita, tekoja, sanoja ja ajatuksia. Kanssalaisuuden edistämisen paikkoja.

Purku: Mikä yllätti? Mitä ajatuksia herätti?

Sanoo

Miltä kansalaisuuden puute tuntuu? Mitä silloin..

Ajattelee

Sanoo

Miltä kansalaisuus tuntuu? Mitä silloin..

Ajattelee

Tehdään kanssalaisuus näkyväksi!

*Kymmenen ideaa viidessä minuutissa - tehdään kanssalaisuus näkyväksi!
Nopea ideointiharjoitus konkreettisista teoista kanssalaisuuden edistämiseksi.*

Jakaannutaan ryhmiin

Jokaisessa ryhmässä kirjataan ylös kymmenen ideaa, miten kanssalaisuus voi näkyä ja kuulua.

Purku: Mikä yllätti? Mitä ideoita heräsi?

10 ideaa 5 minuutissa!

Konkreettisia ideoita, miten kanssalaisuus voi näkyä? Millaisia tekoja voi tehdä kanssalaisuuden edistämiseksi?

Kanssalainen

Kanssalaisuuden manifesti

*Olemme tänään pohtineet, mitä kanssalaisuus tarkoittaa ja miten voimme vahvistaa sitä.
Nyt luomme yhteisen manifestin - lupauksen, jonka viemme mukamme.*

Jokainen ryhmä kiteyttää 1-2 lausetta siitä, mitä kanssalaisuus tarkoittaa ja miten sitä voidaan edistää.

Kootaan yhteen ryhmien lauseet “Kanssalaisuuden manifestiksi”. Ajatukset voi kirjoittaa mentiin: 6601 9875

Jokainen voi ottaa kuvan yhteisestä lupauksesta.

Purku: Jokainen osallistuja voi kertoa yhdellä sanalla, mitkä fiilikset jäi tästä koulutuksesta.

***Yhdessä
osallistuen***

Osallistu ja ilahduta!

Kiviäkin kiinnostaa

- 1. Valitse itsellesi kivi**
- 2. Koristele kivi tusseilla ja kirjoita siihen jokin kannustava/inspiroiva viesti.**
- 3. Vie kivi jonnekin, mistä joku voi sen löytää ja ilahtua siitä.**

Kumppanuuspöytäilta teemalla osallisuus

**21.11.2024 Kauppakeskus Stella,
Stellan tähtitori klo 17-19.00**

MIKKELI

Ihmiset sen tekevät.

Ohjeistus pöytiä fasilitoiville kumppanuuspöytäillan kulusta:

Ohjelma

- 16.30 Perehtyminen työskentelyyn (osallisuusryhmä)
- 17.00 Tervetuloa ja illan tarkoitus
- 17.10. Työskentelyn ohjeistus ja avoin kutsu kaikille kauppakeskuksessa istuskeleville
 - Miten työskennellään?
 - Ohjeistus kahvitukseen
 - Ohjeistus teemoihin
- 17.15 Asettuminen pöytiin
 - Turvallisemman tilan periaatteet
 - Työskentely yhteisten kysymyspatteristojen pohjalta 20 min/teemakeskustelu - Keskustelujen vetäjät/kirjaajat kiertävät ja osallistujat voivat pysyä paikallaan.
- 17.35 Kahvit (työskentelyn ohessa)
- 17. 50 Työskentely jatkuu
- 18.30 Yhteenveto ja miten tästä jatketaan
- 19.00 Tilaisuus päättyy

Teema 1: Osallisuus omassa elämässä

Osallisuus omassa elämässä:

Mahdollisuus elää oman näköistä elämää; mahdollisuus määritellä, mihin toimintaa tai palveluun osallistuu. (THL 2023, Osallisuuden osa-alueet)

Kysymys 1: Mitkä palvelut ja osallistumisen mahdollisuudet näet tärkeäksi?

- **Onko tieto palveluista ja osallistumisen mahdollisuuksista kaikille saatavilla ymmärrettävästi ja omalla kielellä?**
- **Mistä tiedon tulisi löytyä?**
- **Miten tulisi viestiä? Kenelle viestiä tulisi kohdentaa?**

Kysymys 2: Onko Mikkelin ilmapiiri yleisesti sellainen, että siellä viihtyvät kaikki ja se houkuttelee uusia asukkaita?

- **Miten voisimme tähän vaikuttaa?**

Kysymys 3: Miten varmistetaan, että jokainen Mikkelin asukas tulisi arvostavasti kohdatuksi?

- 1. Keskustelussa nousevat asiat ja ajatukset kirjataan näkyviin yhteiselle fläppipaperille -kirjureita on vähintään yksi, mutta myös useampi voi kirjata.**
- 2. Esiin nouseviin haasteisiin pyritään ideoimaan ratkaisuja: "Miten sinä lähtisit ratkaisemaan kuvaamaasi haastetta?"**
- 3. Illan jälkeen fläpeille kirjatut asiat kootaan yhteen, mutta toivottavaa on, että jokainen pöydässä oleva osallisuusryhmäläinen kirjaa myös tilaisuuden jälkeen keskeiset mieleen jääneet asiat ryhmän jatkotyötä varten ylös.**
- 4. Työskentely puretaan seuraavassa osallisuusryhmän kokouksessa.**

Teema 2: Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa

Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa:

Mahdollisuus kuulua itselle tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin; mahdollisuus saada tukea vaikuttamiseen. (THL 2023, Osallisuusden osa-alueet)

Kysymys 1: Missä sinä pääset Mikkelissä vaikuttamaan ja kokemaan osallisuutta?

- **Kuuluuko asukkaiden ääni kaupungin toimintojen tavoitteiden asettelussa, toiminnan suunnittelussa ja päätösten valmistelussa?**

Kysymys 2: Mistä saat tietoa osallisuuden mahdollisuuksista? Mistä tietoa pitäisi saada?

Kysymys 3: : Mihin haluat vaikuttaa? Missä asiassa asukkaita/toimijoita tulisi kuulla? Miten?

Kysymys 4: Mihin kaupungin tulisi panostaa asukkaiden osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi?

- 1. Keskustelussa nousevat asiat ja ajatukset kirjataan näkyviin yhteiselle fläppipaperille -kirjureita on vähintään yksi, mutta myös useampi voi kirjata.**
- 2. Esiin nouseviin haasteisiin pyritään ideoimaan ratkaisuja: "Miten sinä lähtisit ratkaisemaan kuvaamaasi haastetta?"**
- 3. Illan jälkeen fläpeille kirjatut asiat kootaan yhteen, mutta toivottavaa on, että jokainen pöydässä oleva osallisuusryhmäläinen kirjaa myös tilaisuuden jälkeen keskeiset mieleen jääneet asiat ryhmän jatkotyötä varten ylös.**
- 4. Työskentely puretaan seuraavassa osallisuusryhmän kokouksessa.**

Teema 3: Osallisuus yhteisestä hyvästä

Osallisuus yhteisestä hyvästä:

Mahdollisuus yhdessä tekemiseen; mahdollisuus päästä nauttimaan yhteisestä hyvästä ja osallistua hyvän tuottamiseen ja jakamiseen. Yhteinen hyvä on toimintaa ja arvoja, josta seuraa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin. (THL 2023, Osallisuuden osa-alueet)

Kysymys 1: Missä ja miten asukkaat pääsevät toteuttamaan ja tuottamaan itselleen tärkeitä asioita, kuten kulttuuria, kursseja, talkoita ja hyödyntämään yhteisiä tiloja?

Kysymys 2: Tarjoavatko Mikkelin palvelut asukkaille mahdollisuuksia päästä nauttimaan paikallisen yhteisöllisyyden hyvistä puolista?

- Mitkä yhteisöt ovat sinulle tärkeitä?
- Mihin yhteisöihin kuulut?
- Mitä kaipaavat?

1. Keskustelussa nousevat asiat ja ajatukset kirjataan näkyviin yhteiselle fläppipaperille -kirjureita on vähintään yksi, mutta myös useampi voi kirjata.
2. Esiin nouseviin haasteisiin pyritään ideoimaan ratkaisuja: "Miten sinä lähtisit ratkaisemaan kuvaamaasi haastetta?"
3. Illan jälkeen fläpeille kirjatut asiat kootaan yhteen, mutta toivottavaa on, että jokainen pöydässä oleva osallisuusryhmäläinen kirjaa myös tilaisuuden jälkeen keskeiset mieleen jääneet asiat ryhmän jatkotyötä varten ylös.
4. Työskentely puretaan seuraavassa osallisuusryhmän kokouksessa.

11. Profilikortit

Profiilikorttien hyödyntäminen työpajoissa ja kehittämistyössä

Tavoite:

Profiilikortit tuovat keskusteluun mukaan erilaisia näkökulmia, herättävät empatiaa ja auttavat osallistujia asettumaan toisen ihmisen asemaan. Kortit voivat myös täydentää puuttuvien osallistujien ääntä.

Käyttöohje

- Valitse 1–2 profiilikorttia / osallistuja tai ryhmä.
- Tutustukaa hahmoon: Kuka hän on? Mitä hän arvostaa, tarvitsee, pelkää?
- Keskustelkaa tai ideoikaa hahmon näkökulmasta:
- Mitä tämä aihe merkitsee tälle henkilölle?
- Millaisia haasteita tai toiveita hänellä on?
- Miten hän kokisi suunnitellun ratkaisun, palvelun tai muutoksen?

Hyödynnä hahmoa keskustelukumppanina.

Profiilihahmo voi edustaa ääntä, joka muuten puuttuisi tilaisuudesta.

Lopuksi reflektoi:

- Mitä uutta opimme?
- Miten hahmon näkökulma vaikutti ajatteluunne?

Vinkkejä

- ! Profiilikortti voi olla rooli, jonka osallistuja omaksuu hetkeksi.
- ! Yhdessä työpajassa voidaan käyttää useita eri profiileja.
- ! Käytä korteista löytyviä lainauksia keskustelun käynnistäjinä.

!! Profiilikortti ei ole vain hahmo – se on näkökulma !!
Sen kautta voimme suunnitella kestävämpiä,
osallistavampia ja aidosti käyttäjälähtöisiä ratkaisuja.

Asukasprofiilin teko

Nimi, ikä, asuinpaikka:

Lyhyt kiteytys, ajatus tai slogan henkilölle

Kuvaus kuvitteellisesta henkilöstä:

Elämäntilanne:

- Mitä hän tekee työkseen / on tehnyt aiemmin?
- Mikä hänen elämäntilanteensa on nyt?
- Millainen on hänen perhetilanteensa?

Arjen kuvaus:

- Millainen on hänen tavallinen päivänsä?
- Mitä hän harrastaa tai mistä nauttii vapaa-ajallaan?
- Millaisia rutiineja tai tapoja hänellä on?

Tunteet ja toiveet:

- Mistä hän unelmoi tai haaveilee?
- Mikä häntä huolettaa tai pelottaa?
- Mikä on hänelle tärkeää?

Suhteet ja ympäristö:

- Millainen on hänen sosiaalinen verkostonsa?
- Kehen tai mihin hän samaistuu?
- Mitkä asiat vaikuttavat hänen valintoihin tai asenteisiin?

Tulevaisuus:

- Millaisia suunnitelmia tai tavoitteita hänellä on?
- Mitä hän ajattelee tulevaisuudesta?

Kuva:

- Halutessasi voit piirtää kuvan kuvitteellisesta henkilöstä

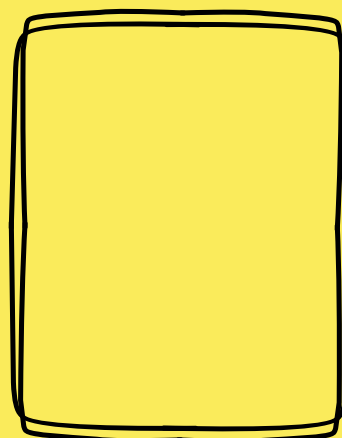
Asukasprofiilin teko:

Kenen näkökulma on syytä ottaa huomioon? Luo asukasprofiili oheisten apukysymysten avulla. Voit hyödyntää seuraavan sivun profiilikorttipohjaa.

Nimi, ikä, asuinpaikka:

Lyhyt kiteytys, ajatus tai slogan henkilölle:

Kuvaus kuvitteellisesta henkilöstä:

Toimijaprofiilin teko

Nimi/rooli:

toimiala/ edustettu yhteisö:

henkilöstö- ja/tai jäsenmäärä:

Organisaatiomalli:

Kuvaus toimijasta:

Toimintakyky ja resurssit:

- Millaiset resurssit käytössä? (talous, henkilöstö, vapaaehtoiset, osaaminen, tilat, kalusto tms.)
- Minkälaista osaamista toimintaan sisältyy tai tarvitaan?
- Millaisia verkostoja hyödynnetään tai kaivataan?

Vaikuttavuus ja näkyvyys:

- Miten aktiivinen toimija on tällä hetkellä? (toiminnan laajuus, säännöllisyys, projektit..)
- Kuinka tunnettu ja tavoitettava toimintanne on? (Miten hyvin ihmiset tietävät teistä, toiminnasta ja saavat yhteyden?)

Arvot ja tavoitteet:

- Mitkä ovat toiminnan keskeiset tavoitteet?
- Mitä arvoja vaalitaan?

Kehittämisenäkökulma:

- Miten avoin olette kehittämiselle ja yhteistyölle?
- Mitä toivoisitte yhteistyöltä muiden toimijoiden kanssa?

Muita huomioita?

- Millaisia suunnitelmia tai tavoitteita hänellä on?
- Mitä hän ajattelee tulevaisuudesta?

Voisiko puuttuva toimija olla:

- Kunnan hallinnon avainhenkilö
- Poliittinen vaikuttaja
- Kunnan toimihenkilö
- Kunnan viestintä
- Urheiluseuran edustaja
- Seurakunta
- Sosiaali- ja terveystieteiden edustaja
- Partio
- Vapaaehtoisjärjestö
- Kulttuuriyhdistys
- Kaupunginosaseuran edustaja
- Tiehoitokunta
- Yrittäjä

Toimijaprofiilin teko:

Täytä toimijasta apukysymysten avulla oleelliset tiedot ja hyödynnä seuraavan sivun toimijakorttipohjaa.

Toimijakortti

Nimi/rooli: _____

toimiala/ edustettu yhteisö: _____

henkilöstö- ja/tai jäsenmäärä: _____

Organisaatiomalli: _____

Kuvaus kuvitteellisesta toimijasta:

This image shows a full page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings visible.

Esimerkkejä asukaskorteista

Mirella Maahanmuuttaja, 42v, Launiala

“Mina haluaisin ystäviä”

Muuttanut Suomeen perheensä kanssa.

Ei harrastuksia, mutta opiskelee suomen kieltä ja on sitä kautta tutustunut muihin maahanmuuttajiin.

Koulutus puutteellinen tai jäänyt kotimaassa kesken.

Suomen kielen opiskelun ulkopuolinen vapaa-aika kuluu pääsääntöisesti perheen kanssa. Viikonloppuisin saattaa käydä kaupungilla.

Osallistuu joskus maahanmuuttajille suunnattuihin vapaa-ajan toimintoihin.

Kaipaa ystäviä ja yhteisöä.

Timo Työtön, 55v., Lähemäki

“Ei vanha koira uusia temppuja opi”

Timo asuu vaimonsa kanssa Mikkelin Lähemäellä. Timo on tehnyt työuransa Helprintillä, mutta tehtaan sulkeuduttua jäänyt työttömäksi.

Timo tekee paljon pihatöitä, mökkihommia ja halkoja, mutta ei ansiotöitä. Harrastuksia hänellä ei ole.

Timo on skeptinen yhteiskunnan tukijärjestelmiä ja erilaisia kehittämishankkeita kohtaan.

Timon vaimo käy töissä. Hän on sairaanhoitaja.

Inkeri Iloton, 59v. keskusta

“Eihän minusta..”

Inkeri on kerrostalokaksiossa yksinasuva leski, jolla on kaksi lasta, jotka asuvat perheineen toisella paikkakunnalla. Vapaa-aikanaan hän tekee ristikoita, siivoaa ja hoitaa viherkasveja. Inkerillä on heikko itsetunto. Kaupassakäynti on Inkerin viikon kohokohta.

Inkeri on työskennellyt aikanaan virastoemäntänä, mutta työsuhde lopetettiin toimenkuvat poistuessa.

Kaipaa yhteisöä, ystäviä ja merkitystä elämälleen - mutta ei tiedosta / myönnä tätä välttämättä itselleen.

Pekka Peräkammaripoika, 45 v, Emola

“Äit hoitaa!”

Asuu äitinsä kanssa Emolassa. Isä kuollut.

Ollut aina äidin silmäterä ja saanut kaiken valmiina nenän eteen. Äiti passaa minkä ehtii.

Ei ole jaksanut peruskoulun jälkeen opiskella. On käynyt pakollisissa TE-toimiston työkokeiluissa.

Auttelee välillä äitiään, mutta ei tee mielellään sitäkään.

Pelailee mielellään omissa oloissaan videopelejä. Sosiaaliset kontaktit ovat videopelien maailmassa. Ärsyyntyy kun pelit keskeytyvät.

Syö epäterveellisesti eikä liiku.

Matti Mainio, 28v., Kaukola

“Haluan toteuttaa itseäni”

Matti asuu yksin, vuokra-yksiossaan ja työskentelee paikallisen rautakaupan varastotyöntekijänä.

Matti ei ole järjestäytynyt, mutta on kiinnostunut graffititaiteesta ja haluaisi järjestää monenlaista yhteisöllistä toimintaa.

Hän tavoittelee vaikutusta asuinalueensa ilmapiiriin ja ihmisten itsetuntemukseen. Matti tuntee n. 30 henkilöä, jotka voisivat lähteä mukaan toimintaan.

Yhdistystoiminta ei tunnu omalta ja kaupungin tuki koetaan etäiseksi. Verkostot ovat epämuodollisia ja osin kansainvälisiä.

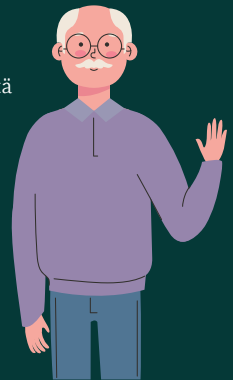
Pekka Eläkeläinen, 67v., Ristiina

“Veroja on maksettu - nyt olisi kaupungin vuoro”

Pekka asuu vaimonsa kanssa Ristiinassa, vanhassa puutalossa, jonka aikanaan rakensi kaveriporukalla. Hän teki pitkän työuran paikallisessa metsänhoito - yhdistyksessä metsänhoidon asiantuntijana ja on nyt eläkkeellä.

Hänellä on paljon vapaa-aikaa sekä intoa ja ideoita riittää. Puheessa kuuluu vahva tahto - hän haluaisi järjestää esimerkiksi tansseja ja lukupiirejä eläkeläisille.

Esteeksi nousee usein rahan ja järjestäjien puute. Pekka kuuluu eläkeläisjärjestöön, mutta toivoo, että kaupunki ottaisi aktiivisemman roolin ikäihmisten toiminnan mahdollistamisessa.

Irmeli Arjenpyörittäjä, 35v., Emola

“Lasten harrastukset ei saa jäädä rahasta kiinni”

Irmeli on sairaanhoitaja ja kolmen voimistelua harrastavan lapsen äiti. Perheeseen kuuluu lisäksi puoliso ja 2 koira. Irmeli toimii aktiivisesti voimistelu-seurassa - järjestää kilpailuja, leirejä ja varainkeruuta.

Vaikka seurassa liikkuu jo n. 100 lasta, osa matalan kynnyksen ryhmistä on jäänyt pois rahoituksen puutteen vuoksi.

Irmeli toivoo enemmän tukea harrastustoimintaan, jotta kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus liikkua ja kuulua joukkoon.

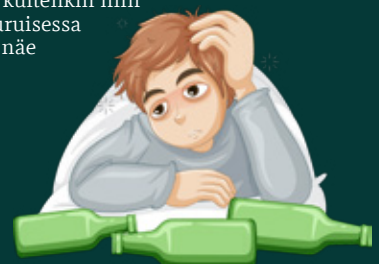
Petri Pulloontarttuja, 36v., Rantakylä

“Kaikki on paskaa..”

Petrillä on oma ryypiskelyporukka, jonka kanssa tuntee vahvaa yhteenkuuluvuutta. Porukan kantapaikka on ravintola Pelimanni Rantakylässä.

Petri on käynyt peruskoulun, mutta ei ole koskaan suorittanut ammattitutkintoa ja on työtön. Petrin isä oli väkivaltainen alkoholisti. Myös Petri on saanut tuomion kahdesta pahoinpitelystä. Petrin vanhemmat ovat kuolleet. Petrillä on työssäkäyvä sisko, jonka mies on alkoholisti. Petri kinuaa siskolta ajoittain rahaa ja sisko hyysää sekä miestään että Petriä.

Petri miettii välillä, voisiko elämässä olla jotakin muutakin. Petri on kuitenkin niin syvällä alkoholihuuruisessa maailmassa, että ei näe voivansa muuttaa elämänsä suuntaa.

Simo Syrjässä, 56v, Tusku

“Mihin tää maailma on menossa?”

Simo on penkkiurheilua harrastava tee se itse-mies, joka haaveilee “putkeen” pääsystä.

Simo käy töissä, mutta on jatkuvan työttömyysuhan alla. Simo on matalasti koulutettu ja digivastainen. Simolla on aikuiset lapset ja ex-vaimo. Simo kaipaava naisystävää, mutta ei saa sitä oikein sanottua ja naiset tuntuvat vaikeasti lähestyttäviltä.

Simo on sosiaalisesti kömpelö, katkera ja kiukkuinen sekä konservatiivinen vahvat poliittiset mielipiteet omaava mies (VKK). Simoa vaivaavat korkea verenpaine ja muut ikään sopivat terveydelliset vaivat sekä pinnan alla kyttee erilaisia asioita. Simolla on yksi ystävä, jonka kanssa keskusteleen päivän polttavista puheenaiheista.

Suku ja lapset ovat Simolle tärkeitä.

Kaisu Kuormittunut, 36v, Vati

“Kaikki on (näennäisesti) hyvin.”

Kaisu elää ruuhkavuosia kaukana keskustasta ison asuntolainan, 3- ja 8-vuotiaiden lasten sekä aviomiehen kanssa. Kaisu työskentelee sairaanhoitajana hyvässä, mutta kuormittuneessa työyhteisössä.

Kaisu on elämässään isojen kysymysten äärellä ja hän pohtii vaihtaisiko alaa vai eroaisiko. Kaisulla on paljon ajatuksia eikä hän tiedä mihin tarttua tai mistä hänen ahdistuksensa johtuu. Kaisulla on pieni tukiverkosto ja suku kaukana Pohjanmaalla. Kaisulla on vain yksi hyvä ystävä, joka on kuormittunut Kaisun jatkuvasta vuodatuksista.

Kaisu unelmoi omasta ajasta, stressittömyydestä, vähäisemmästä multitaskauksesta, paremmasta fyysisestä kunnosta ja taloudellisen ahdingon helpottumisesta.

Zahra Sopeutuja, 28v, Tuppurala

“Haluan ihan tavallista elämää”

Zahra asuu Tuppuralassa puolisonsa ja lasten kanssa. Pariskunnalla on kuusi lasta ja Zahra on raskaana. Lapsista 2 on päiväkodissa, 3 koulussa ja 1 kotona. Lapset puhuvat hyvin suomea.

Perhe on tullut Suomeen 2015 Afganistanista. Oleskeluluvan he ovat saaneet 2023. Zahran mies työskentelee Wolt-kuskinä. Zahra tuntee itsensä terveeksi.

Zahralla ei ole koulutusta, mutta hän haluaisi olla sairaanhoitaja. Zahra kokee myös että kotona on ahdasta ja naapurit koputtelevat seiniin ja oveen eivätkä tervehdi.

Zahra unelmoi omasta kodista, harrastuksista lapsille, oman ikäisistä ystävistä ja omasta harrastuksesta, esim. jumbasta.

Zahraa jännittää tutustua suomalaisiin. Elämä on kotona.

Usva Ulkopuolinen, 22v, Keskusta

“Tunnen olevani vääränlainen kaikkialla.”

Usva on Hirvensalmelta toisen asteen opintojen perässä Mikkeliin muuttanut ja sittemmin opinnot keskeyttänyt nuori. Usva elää toimeentulotuella keskustassa kissansa kanssa.

Usva ei löydä työpaikkaa ja harrastaa pelaamista. Usva hoitaa välttämättömät perustarpeet kuten kaupassakäynnin, mutta muuten Usvan elämä ja sosiaaliset suhteet ovat suurimmaksi osaksi pelien maailmassa. Usvan koti on huolittelematon. Usvan kumppani on hyvin samanlaisessa elämäntilanteessa.

Usvalla on haasteita seksuaali-identiteettinsä sekä ylisukupolvisten traumojen kanssa.

Usva on kyynistynyt ja turhautunut palveluita kohtaan, mutta on silti elämäänsä tyytyväinen.

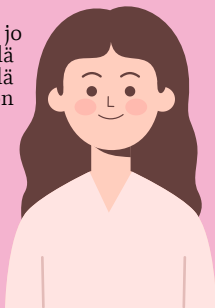
Petra Pätkätyöläinen, 32v, Siekkilä

“Oota mä katon mun kalenterista!”

Petra tekee töitä monelle eri työnantajalle pieniä tuntimääriä, sen mukaan mitä pätkiä saa haalittua. Koulutukseltaan Petra on media-assistentti.

Petralla on haasteita sosiaalisessa kanssakäymisessä ja työyhteisö kokee hänet usein vähän töksäyttelevänä ja koppavana. Petra asuu yksin ja hänellä on kaksi kissaa. Petran äiti on kuollut onnettomuudessa Petran ollessa 6 - vuotias. Petralla on isä, joka asuu Petran lapsuudenkodissaan Anttolassa vaimon ja tämän kahden teini-ikäisen lapsen kanssa.

Petralla on ollut koulunkäynnissä jo lapsena haasteita, jotka on pienellä paikkakunnalla sivuutettu. Hänellä on todennäköisesti autismin kirjon piirteitä, jotka hankaloittavat pärjäämistä yhteiskunnassa.

Ykä Yhteiskunnan elätti, 48v, Peitsari

“Miks pitäs.”

Ykä on peruskoulun suorittanut elämäntapahengaja, joka elää tuilla. Sivubisneksenä Ykä välittää päihteitä alaikäisille.

Ykä ei käy juuri ihmisten ilmoilla vaan viihtyy kotona internetissä, jossa ottaa aktiivisesti kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun Facebookissa ja keskustelupalstoilla.

Ykä on vahvasti aatteellinen ja hän vastustaa maahanmuuttoa. Ykä kannattaa perussuomalaisia, mutta ei äänestä.

Ykä elää omassa todellisuudessaan eikä näe tarpeelliseksi noudattaa yhteiskunnan normeja, sääntöjä tai odotuksia.

Mika Miettijä, 35v, Laajalampi

“Miksi kukaan ei kysy, miten oikeasti voin?”

Mika asuu Laajalammella ja on kokenut työelämässä ja elämässä yleensä pettymyksiä. Hänellä on katkonainen työhistoria ja hän viettää paljon aikaa kotona kilpi-konnansa kanssa.

Mikalla on mielenterveyden kanssa haasteita. Hän ei ole kuitenkaan luovuttanut, mutta on jollakin tavalla lannistunut. Mika unelmoi perheestä ja isäksi tulemisesta.

Hänellä on sisarusksia, mutta he eivät ole läheisiä. Mika kokee huolta äidistään ja on itse yksinäinen. Hänellä on ammattikoulutausta. Nuoruudessa hän harrasti futista.

Mika toivoo kannustusta, tukea ja onnistumisia. Hän haluaisi ulkoilla ja touhuta pihahommissa, mutta jotenkin ei saa aikaiseksi. Haaveilee vähän myös hevosista.

Mika ihmettelee miksi kukaan ei kysy häneltä oikeita asioita...

Ali Hossein, 35v, Laajalampi

“Haaveilen takaisin rekkakuskin hommiin.”

Ali asuu Laajalammella. Hänellä on vaimo ja perhe johon kuuluu 4 lasta ja 5. tulossa. Ali pelaa jalkapalloa ja on mukana seuratoiminnassa. Haasteena Alilla on suomen kieli. Vanhemmat lapset toimivat kyllä tulkkeina, mutta lasten kouluyhteistyö ja asioiden hoitaminen on haastavaa.

Ali toimi Istanbulissa rekkakuskinä ja on pettynyt ettei ole saanut Suomesta osaamistaan vastaavia töitä. Suomessa Ali työskentelee paikallisessa ruokatehtaassa putsaajana, johon pääsi harrastuskaverin kautta. Palveluissa Ali antaa ymmärtää ymmärtävänsä, vaikkei oikeasti ymmärrä juurikaan.

Ali arvostaa ja kuuntelee samasta kulttuurista tulevia vanhempia miehiä. Hän välttelee kontakteja valtaväestön kanssa. Ali unelmoi paremmasta työstä ja tulevaisuudesta. Huolena on omien lasten ja kotimaan tulevaisuus ja se, miten elää oman kulttuurin arvojen mukaan vieraassa maassa.

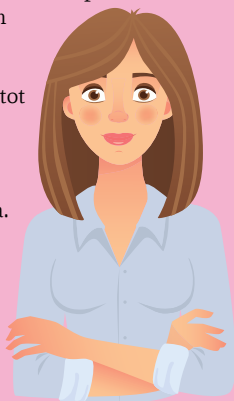
Ulla Uranainen 55v. Kirkonvarkaus

“Ensin työt, sitten voi nollata.”

Ulla työskentelee Etelä-Savon hyvinvointialueella merkittävässä virassa. Hän nauttii työn tekemisestä ja on aina ollut kova tekemään töitä. Ulla asuu yksin, mutta hänellä on miesystävä korkeassa yhteiskunnallisessa asemassa. Ulla harrastaa golfia ja pilatesta.

Ulla käy kerran vuodessa ulkomailla, jossakin lämpimässä lomamatkalla. Ullalla ei ole lapsia, eikä hän niitä kaipaa, muuta kun parin viinilasillisen jälkeen.

Ullalla on laajat sosiaaliset verkostot ja yksi läheinen lapsuudenystävä. Ulla on sairastanut rintasyövän. Ullan vanhemmat ovat elossa ja asuvat Anttolassa suvun kotitilalla. Vanhemmat ovat Ullan elämänvalinnoista katkeria ja pettyneitä siihen, että suku sammuu Ullaan.

Siiri Sääntäilijä, 37v, Graani

“Kyllä!”

Siiri on nuorisiohjaaja ja ikuinen opiskelija, jolla on hajanaisia osia eri tutkinnoista. Siiri somettaa, toimii erinäisissä luottamustehtävissä, harrastaa teatteria ja vaihtuvia muita asioita, mutta ei kiinnity kunnolla oikein mihinkään. Siiri suorittaa elämää ja väsyttää itsensä toistuvasti. Hän on helposti innostuva ja sosiaalinen.

Siiri on yhden lapsen yh-äiti. Lapsen mummo auttaa hoidossa, kun Siiri sääntäilee muissa askareissa. Lapsen isä ei ole kuvioissa mukana ja asuu toisessa maassa.

Siiri on tunnesyöppö ja jojo-laihduttaja. Siirillä on paljon tuttavuuksia, mutta ei yhtään ystävää.

Siiri haaveilee oman yrityksen perustamisesta.

Yrjänä Yrittäjä, 60v, Pitkäjärvi

“Ei tässä mihinkään eläkkeelle jouda.”

Yrjänä on toiminut yrittäjänä nuoresta asti kasvattaen omaisuuttaan pikkuhiljaa. Yrjänä on suomalaisen yrittäjyyden kivijalka.

Asuu vaimonsa kanssa itse rakennetussa omakotitalossa. Yrjänällä on kolme lasta ja kuusi lastenlasta.

Yrjänä harrastaa hiihtoa ja kesämökkeilyä.

Yrjänän vanhin poika on ottamassa perheyhtymisen haltuun Yrjänän eläköityessä. Yrjänä harkitsee eläkkeelle siirtymistä, mutta pelkää irti päästämistä ja vastuun siirtämistä seuraavalle sukupolvelle.

Yrjänän ystäväpiiri koostuu muista yrittäjistä. Yrittäjänä toimiminen on vahva osa Yrjänän identiteettiä.

Yrjänä on huolissaan omasta terveydentilastaan ja siitä, kun ikätovereita on lähipiiristä kuollut jo monia.

Kaisa Kotiäiti, 34v. , Otava

“Pitäs kai sitä töihin, mutta kun lapset....”

Kaisa on saanut ensimmäisen lapsensa 24-vuotiaana, jonka jälkeen perhe on kasvanut tasaisesti. Nyt 34-vuotiaana Kaisalla on ammattikorkeakoulututkinto, mutta ei työkokemusta muutamia kesätyöpätkiä lukuun ottamatta. Töihin hakeminen ja lähteminen tuntuu hankalalta, eikä Kaisa oikein edes tiedä, millaista työtä hän haluaisi tehdä.

Kaisalla on ystäviä ja perhe, mutta harrastuksiin hän ei koe ehtivänsä kun aika menee kotia pyörittäessä ja lapsia kuskatessa.

Viimeaikoina hän on alkanut vältellä työelämässä menestyneiden äitikaverien tapaamista, koska tapaamiset saavat hänet tuntemaan itsensä epäonnistuneeksi. Kaisa on nyt vaarassa jämähtää neljän seinän sisään.

Pontevat potkuttelijat, PoPo, yhdistys

“Kaikilla on mahdollisuus harrastaa!”

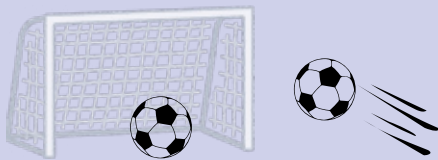
Pontevat potkuttelijat on pitkään toiminut, aktiivinen ja arvostettu jalkapalloon suuntautunut urheiluseura. Seuralla on 376 aktiivista harrastajaa eri ikätasoille sekä 5 yritysjäsentä.

Seura työllistää osa-aikaisesti 3 henkilöä (toiminnanjohtaja, sihteeri ja valmennuspäällikkö). Seura on aktiivisesti mukana paikkakunnan tapahtumissa ja haluavat profiloitua koko perheen harrastuspaikaksi.

Seuran talous koostuu jäsenmaksuista, yrityssponsoreista, varainhankinnasta ja kaupungin avustuksesta.

Seuran palkatut työntekijät alkavat ikääntyä ja seuralla on halu, mutta vaikeus saada nuoria seura-aktiiveja mukaan toimintaan.

Seura hakee kehittämishankkeita seuratoiminnan kehittämiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi alueella.

12. Kohti osallistavampaa toimintakulttuuria

Osallisuusmuotoilun toimintamalli kutsuu tarkastelemaan osallisuutta ja osallistumisen väyliä. Se tarjoaa konkreettisia työkaluja, joilla voi suunnitella osallistamisen paikkoja niin, että asukkaiden kokemus nähdä ja kuulla tulemisesta vahvistuu. Malli perustuu ajatukseen, että osallistaminen on enemmän kuin yksittäinen tapahtuma, se on prosessi, joka syntyy kohtaamisista, luottamuksesta ja halusta ymmärtää.

Toimintamalli ei tarjoa valmiita vastauksia, vaan se avaa tilaa yhteiselle tekemiselle. Se auttaa pysähtymään keskeisten kysymysten äärelle: Keitä kutsumme mukaan, millä tavalla ja milloin? Keiden ääni ei vielä kuulu ja mitä se meille kertoo?

Mallia voi soveltaa joustavasti osana arjen työtä niin palveluiden kehittämisessä, osallisuustilaisuuksien suunnittelussa kuin laajemmissakin prosesseissa. Tärkeintä on, että mukaan kutsutaan ja otetaan heidät, joita asia koskee.

Toivomme, että toimintamalli kulkee mukana ajatuksia herättävänä kumppanina, tukee kokeiluja ja innostaa rakentamaan osallistavampaa toimintakulttuuria. Jokaisella meistä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten osallisuus toteutuu ja miltä se tuntuu.

Lähteet

Kehittämistyön taustamateriaaleina on hyödynnetty seuraavia lähteitä:

Business model canvas (BMC). Visuaalinen työkalu liiketoiminnan suunnitteluun. Useita lähteitä.

Ideapakka. Palvelumuotoilun ideapakka. Ideapakka Oy.

International Association of Public Participation. Saatavilla: <https://www.iap2.org/page/corevalues>

Kelhä, L. 2020. Kyläosallisuuden yhteiskehittäminen. Osallisuusmuotoilu Limingan kunnassa. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202003022898>

Kelhä, L. s.a. Osallisuusmuotoilu haastaa pohtimaan osallistamista kuntalaisen näkökulmasta. Blogi. Saatavissa: <https://msl.fi/osallisuusmuotoilu-haastaa-pohtimaan-osallistamista-kuntalaisen-nakokulmasta/> [viitattu 27.2.2025].

Koivisto, M., Säynäjäkangas, J. & Forsberg, S. 2024. Palvelumuotoilun bisneskirja. 3.painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Kuntalaki 1.5.2015/410.

Mikä on erätauko? Erätauko säätiö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eratauko.fi/mika-eratauko/>

Osallisuuden edistäminen. s.a. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 21.11.2024. Saatavissa: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Osallisuuden edistäjän opas. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-088-0>

Turvallisemman tilan periaatteet. Suomen YK-liitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/turvallinen-tila>

Tuulaniemi, J. 2021. Palvelumuotoilu. Helsinki: Talentum Media Oy.

Osallisuusmuotoilun toimintamallin sekä muut Yhdessä osallistuen -hankkeessa kehitetyt toimintamallit löydät näistä osoitteista:

mikkeli.fi/ota-yhteytta/osallistujavaikuta/nain-rakennat-yhteisollisyytta-omassa-ymparistossasi/

<https://www.xamk.fi/hanke/yhdessaosallistuen/>